

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

Sentimentul definitoriu

Dragostea pentru locul natal, sentimentul definitoriu pentru spiritualitatea noastră, se identifică, prin manifestările ei de vibrație sensibilă, cu marea iubire de patrie. Manifestăm un adevărat cult pentru vatra strămoșască în sensul bătărilor eroice; privim în orice moment al dezvoltării noastre, spre izvoarele ce ne-au dat ființa și numele. Astfel simțim noi înșine în contemporaneitate; astfel drumul nostru spre viitor, este drept, sigur, plin de împliniri. Tara, noi, toți fiii ei am sărbătorit o parte a acestui trecut strămoșesc care poartă numele de legendă — Scorniceștii, la aniversarea unei virste a ei, am sărbătorit anul nou fir cristalin al izvoarelor de rare amintiri.

Datorită sentimentelor de dragoste, de cîmă, de înaltă prețuire pe care le nutrim pentru secretarul general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Scorniceștii, comuna sa de naștere, la împlinirea a 40 de ani de la prima atestare documentară, ne-a chemat privirea și hătăile inimii — primos de sinceră și caldă bucurie — într-o omagiere unui pămînt care a dat țării pe cel mai iubit fiu al său, pe conducătorul nostru încrețit în munca pentru edificarea unei noi societăți, pentru asigurarea unui viitor strălucit României socialiste.

Venind dintr-o istorie tumultuoasă, vie, plină de evenimente ce atestă lupta și încrederea oamenilor simpli pentru o viață mai bună, comuna Scorniceștii — prin dezvoltarea sa actuală, rod al hărniciei oamenilor — ilustrează istoria nouă a patriei, istoria a 25 de ani de libertate, de muncă liberă, creație, de transpunere în viață a politicii partidului nostru comunist. Fiecare an al construcției socialiste a însemnat, pentru această reprezentativă comună, o treaptă nouă de afirmare a valorilor ei — valori ce sînt în strînsă legătură cu calitățile oamenilor de aici, cu voința și hotărîrea lor de a-și dedica întreaga forță a faptelor și a gândului materializării Programului partidului, politicii sale înțelepte, clarvăzătoare, revoluționare. „Această mare adunare populară” a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea sa rostită la Scorniceștii — este prilejuită de împlinirea a 400 de ani de atestare documentară a existenței comunei Scorniceștii; dar, de fapt, această adunare are menirea să sărbătorească și succesele remarcabile ale agriculturii socialiste, fiind semn că în primăvara anului viitor se împlinesc 30 de ani de la înființarea cooperativei agricole din Scorniceștii. Ceea ce s-a realizat astăzi pe aceste meleaguri — ca, de altfel, în întreaga țară — este rezultatul politicii agrare a partidului nostru, al cooperativizării agriculturii.

Comuna care a dat țării pe primul ei fiu — conducător al României și, în același timp, personalitate proeminentă a lumii contemporane — se dezvoltă necontenit, conform exigențelor vîllei moderne ca un puternic centru agricol al României. Viața ei are ritmurile vîllei întregii țări. Ea face parte din cele mai de localități agrare care, în următorii 18 ani, trebuie să se transforme în orașe agroindustriale. Scorniceștii — parte a vetei străvechi a neamului nostru — Scorniceștii — parte fierbinte a noi vîlce pe care se înalță marea construcție socială... Construcție socială dedicată omului. Construcție socialistă în care sînt adăugate detaliile perspectivei noi ale progresului, ale civilizației. Așa cum se prefigurează și în Programul-Direcțiv de creștere a economiei de țară în perioada 1981-1985 și ce mărește conținutul a călătoriei vișii, unul din importantele documente ale Congresului al XII-lea al partidului, date publicității sub formă de proiect. El conține o exemplară reafirmare a scopului suprem al întregii politici a Partidului Comunist Român: edificarea societății socialiste multilaterale dezvoltate și trecerea la comunism, asigurarea bunăstării materiale și spirituale a poporului, asigurarea gradului de civilizație, ridicarea continuă a calității vieții. În vederea îndeplinirii acestui măreț tel — se subliniază în Programul-Direcțiv — partidul nostru acționează ferm pentru dezvoltarea și modernizarea economiei naționale, pentru ridicarea eficienței întregii activități economice-sociale, pentru sporirea veniului național — unica sursă a creșterii nivelului de trai al tuturor categoriilor de oameni și nașii. Un substanțial rol în îndeplinirea acestui Program-Direcțiv îl va avea munca politico-educativă, activitatea de formare a omului nou, cu o conștiință înaltă. Din această luminată perspectivă trebuie privită, în continuare, activitatea rețelei de instituții culturale-artistice, teatre, ansambluri, formații artistice. Din aceeași perspectivă trebuie evaluată și munca literară, calitatea ei, gradul de implicare a scriitorilor în viața țării — în construcția noului societăți.

Intimpămînt cel de-al XIII-lea Congres al partidului muncind cu energie, cu voință de a conferi a nouă calitate eforturilor noastre, cîștind istoria patriei, dezbătînd documentele prezentului și viitorului nostru, lași imaginea re caracterizată a poporului român, așa cum a fost, cum este, cum va fi.

Luceafărul

Opțiuni

In sălile Bibliotecii Muzeului de istorie și arheologie tineri studenți ai Facultății de istorie își aveau privirea concentrată pe fila cursului, a cîștietului de note. Frunțile aplicate, cu o respectuoasă gestică față de fila de istorie, își permiteau doar din cînd în cînd ridicarea pleoapelor pentru a urmări silueta noului venit. M-am retras, renunțînd la informațiile și datele statistice ce mi propuseseră a le afla: Citi cititori, cite cărți se cer zilnic, cite ore rîmîn aici în sala bibliotecii? etc. etc, întrebări ce-ți împuneau dintr-un început răspunsul. Totul se vedea. Totul se afla din atmosfera ce te înconjură. Freamău colorat, foseau filele. Aici, deși era simbăta și era trecut de orele scrii, studenții rămăseseră să parcurgă fila cursului, a cărților de specialitate, rămăseseră dintr-o mare dragoste, o decizie obținută și responsabilitate față de meseria ce si-au ales-o: istoria țării pe care au îndrăgit-o încă din copilărie, și pe care acum

Cornelia Dîjgola

Continuare în pag. a 7-a

CONȘTIINȚA ISTORICĂ

ÎN LITERATURA ROMÂNĂ DE AZI

Masă rotundă organizată în colaborare cu Muzeul literaturii române prin care revista Luceafărul continuă seria dezbaterilor literar-ideologice în cinstea Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român

Participă: ● Paul Anghel ● Mihai Beniuc ● Vasile Drăguț ● Ion Lăncrănjan ● Al. Oprea ● Marian Popa ● Al. Simion ● Dan Zamfirescu ● M. Ungheanu

În paginile 2-3

Trei lucrări din expoziția CULORILE VULTUREȘTIULUI, deschisă la sala Dolles

„In vaduri ape repezi curg...”

Septembrie m-a găsit la poalele Inului, printre brazi, fîpșana, încoare, mîmă, cobani și găci — la Valea Vinului, una din cele mai mari „centrale energetice” din țară; ba pînă și la seară mondială stă în fruntea „productiei” de soare și oxigen pe cap de locuitor... O veritabilă rezervă, unde nu există restricții în privința consumului de energie: la un sfîrșit de săptămînă și început de lună, în numai două zile, mi-am făcut plînu de „combustibil” pentru un an întreg.

Dar stau și mă întreb, de unde vine numele locului — căci nu-i boabă de strugure sau strop de vin aici, la altitudinea aceasta. Poarta întîlnită a gîrlăncuș săpate în cîmul muntelui are pe pragul de ieșire stîncă cu cloșan și cu deviza „Noroc bun” — iar joa, în adîncuri, buțile de piatră dădăcece în gîrlăncuș nobilă minereu al metalelor neferoase. Izul lor mineral și acid răzbate prin stîncă și prin vîzduhul bozest în ozon, condimentînd cu aromă amărui muștelele din cerdacuri cu perete de stîncă. Dintr-o dată, scriitorii săpate în cîmul muntelui are pe pragul de ieșire stîncă cu cloșan și cu deviza „Noroc bun” — iar joa, în adîncuri, buțile de piatră dădăcece în gîrlăncuș nobilă minereu al metalelor neferoase. Izul lor mineral și acid răzbate prin stîncă și prin vîzduhul bozest în ozon, condimentînd cu aromă amărui muștelele din cerdacuri cu perete de stîncă. Dintr-o dată, scriitorii săpate în cîmul muntelui are pe pragul de ieșire stîncă cu cloșan și cu deviza „Noroc bun” — iar joa, în adîncuri, buțile de piatră dădăcece în gîrlăncuș nobilă minereu al metalelor neferoase. Izul lor mineral și acid răzbate prin stîncă și prin vîzduhul bozest în ozon, condimentînd cu aromă amărui muștelele din cerdacuri cu perete de stîncă.

Mikó Ervin

Continuare în pag. a 7-a

● IN ACEST NUMĂR: ● Cronică literară de M. Ungheanu ● Viața cărților ● Compendiu ● Foaie de Stelian Grua ● Poema de Valeriu Bucurciu și Aurel-Drăgoș Munteanu ● Debut: Adrian Lustig ● Mopomand.

Există o criză a criticii?

apariția în ultima vreme a unor teorii și metode critice extrem de diverse, și pe care le-am amintit, pare să infirmе existența unei crize propriu-zise a criticii, criză aflată de dramă și gravă, care pare la o primă vedere. Se pare că este vorba mai mult de o „criză de creștere” a teoriei criticii. Pe de o parte nevoia de critică a condus la proliferarea acestora în asemenea măsură încît a apărut impresia că teoria și-a pierdut orice coerență, orice caracter sistematic. Pe de altă parte, critica insuficiențelor teoretice existente în această disciplină a stimulat orgoliul celor care au întreprins acest examen, fiecare încercînd să răstoarne totul pentru a aduce apoi o soluție proprie. După ce Northrop Frye se străduiește să demonstreze că de la Aristotel pînă astăzi progresul teoretic ale criticii sînt aproape inexistente, că demersul critic a rămas la nivelul științei primitive, conchide că a sosit momentul ca și în acest domeniu să se efectueze un salt, astfel încît operele de artă să poată fi explicate prin intermediul unui cadru conceptual propriu. — Se simte în critică nevoia imperioasă a unui principiu coordonator, a unei ipoteze fundamentale capabile, asemenea teoriei evoluționiste din biologie să privească fenomenele pe care le studiază ca părți ale unui întreg. Desi adversarul al „artei pentru artă” și al teoriei care se opunea oricărui act judiciar izvoit sau sprijinit pe „principii exterioare” ale artei, N. Frye va ajunge, prin critica pe care a făcut-o înaintașilor săi, la reeditarea unor teze asemănătoare, dacă nu de aceeași natură. Considerînd orice teorie determinată în explicarea fenomenului literar ca fiind sortită eșecului, Frye consideră că axiomele și postulatele criticii trebuie să se dezvolte cu exclusivitate din arta pe care o studiază. Ridicîndu-se și el împotriva „principiilor exterioare” în explicarea operei, conchide că „principiile critice nu pot fi preluate din teologie, filozofie, politică, științele exacte, sau din vreo combina-re a acestora”. În acest fel, pentru Frye, tratarea criticii ca reflectare a unei atitudini sociale nu reprezintă decît un vacuum de energie în critică. În teoria propusă de el însuși nu sînt nîmă găsesc loc, din această criză, nici judecățile de valoare: orice evaluare privind „locul” unui scriitor în literatură este „odiosă”, după cum orice preocupare apreciativă a criticului se rezumă, în fond, la o „platitudine sterilă”. De fiecare dată judecata de valoare se dovedește a nu fi decît o aluzie a istoriei mîstului!

Ce ne oferă în schimb, Frye? Critica arhetipală! Adică, o metodă care, printr-o analiză structurală, ne dezvăluie modelul ascuns (hidden pattern) al arhetipului mitic, a imaginii matrice care stă la baza unei opere. Odată găsită această imagine, structura operei, aceasta poate fi rezolvată apoi și la alte opere, indiferent de epoca în care ele au apărut, literatura fiind, din această perspectivă, o permanență revenire la străvechi mituri (băine sau religioase). Desigur, descoperirea acestor structuri presupune o analiză filologică a textelor, o analiză psihologică, dualizantă etc. Pînă în urmărește paranteze definitive și neluînd în considerare vreun criteriu exterior, cercetarea cantonînd exclusiv în cîmpul relațiilor intrinseci operei. Frye ajunge la concluzii pe care, într-un fel sau altul, le-a combătut: literatura n-are legătură cu viața, nu îmbrumăta forme de la viață — cum va spune el în Anatomia criticii — ci doar de la tradiție literară, de la mit, nou poem născîndu-se de fiecare dată într-o ordine constituită a cuvîntelor, aceea a literaturii trecutului.

În felul acesta se ajunge la marea „descoperire” banală că orice creație nu este, nu poate fi absolut originală, ea fiind tributară trecutului artistic. Anghel Gide excludînd zicala: „nimic nou sub soare” într-un fel ironic, ne releva aceeași formulă la care trebuie să ajungem după atîtea ocultări „arhetipale” Frye, scriînd: „Toate lucrurile sînt deja spus, dar cum nimeni nu le-a spus, trebuie tot timpul să reinventăm”. Postulînd permanenta arhetipurilor — ca orice analiză structuralistă — metoda lui Frye este o opera de artă în afara istoriei, în afara mîstului și timpului social. Comarativismul, plasarea operei într-o serie, raportarea trecut-prezent, amțierea unei judecări de valoare asupra operei dețin în acest context neavenite. Cum se transformă structurile și de ce, care sînt factorii care determină modificarea acestora? rezează în atîtea întrebări la care analiza structurală nu poate răspunde. Înșiși revenirea miturilor dintr-o operă în alta nu este istorică. Pentru a explica variabile care se petrec. Frye, la tradiție cu nărușile sale concepte teoretice, este nevoit să recurgă la factori extraliterari și să admită printre ei și acțiunea timpului, ceea ce tocmai ceea ce negase în principiu, prin definirea conceptuală de arhetip. Structura, înșiși însăși esența sa, exclude orice transmutare și orice legătură cit de cit exactă cu realitatea.

Dumitru Ghișe

Continuare în pag. a 6-a

PĂMÎNTUL PATRIEI CA TESTAMENT

au peșăsele vremurilor, lumea nouă de pește Ocean ofera un rezervă tentății pentru cei ce încercetau să-și părăsească vîtrele strămoșești. Au plecat cu gînd de întoarcere, iar, pe nesimțite, muncii de zforturile așilor întemeieri, i-au prins hîrîrîrile. În mistuirea zîrnului de țară, cei mai mulți dintre ei s-au dîns, iar nu mai înainte de a lăsa un testament urmașilor. „Nu uitați că sînteți români, nu uitați limba și obiceiurile, dansurile și cîntecele.”

Ion Longin Popescu

Continuare în pag. a 7-a

PUNCTE DE VEDERE

Addenda la Dicționarul cronologic al literaturii române

Incerc semnalarea unor erori chiar de la Al. Claudiu. La p. 236 din Dicționar, se indică-trează data nașterii lui Al. Claudiu, înlocuindu-se în paranteze drepte, un pseudonim imaginat al acestuia: Anton Costache, în loc de Anton Costă. Presupunînd că aceasta e o greșală de tipar, era oricum necesară precizarea că Al. Claudiu a semnat Anton Costă doar o parte din poezii și traduceri, nu și cărțile și studiile sale de filozofie, sociologie — și nu te eric — și sociologia literaturii, domeniu în care a fost un precursor pe plan european, aspect deloc menționat dealtminteri (la p. 540 din Dicționar...).

G. Călinescu (vezi Isidoria... p. 770) și subsemnatului Pe de altă parte, „seninătatea” lui (Al. Claudiu, poezii trîstelor „senin” se numea studiu meu introductiv), nu e deloc „senin” și „horribile dictu — avășia” (sic!) lui nu este, țară, deloc „aste-persifană”. Atît Șerban Cioculescu, autorul unui Cuvînt înainte la ediția Claudiu, cit și Constantin Crisan, autorul ediției, din care s-au preluat încorect informații, uitîndu-l-se, corect numele, au folosit termenul de autotonia, ceea ce...
6. Să trecem acum la alte erori mai... diverse:

Constantin Crișan

Continuare în pag. a 7-a

inedit

Tudor Arghezi

Ninge

Darurile albe, darurile pline
Vin de sus, de unde și lumina vine.
Primăvara, toamna dînd pămîntul flori
Le-adunase vîntul nopților comori.
Sus în cer, de unde, aninate-n stele
Cad împărechiate îndrăgit cu ele.
Tot ce-i luase cerul floarea-i dă-ndrăgă
Prafuțu floarea-n mantie de omăt.

JURNAL DE POET

Despre traduceri

Inter-un eseu al lui Hugo Friederich intitulat Despre traduceri: autorul vorbind și despre Rilke traducătorul și creată felul său de lucru pe textele altor autori de poezie. Uneori texte mai frivole se îmbogățesc sub pana marelui poet, alteori decît eronile mai grabite, fie chiar prin sacrificiul material ce-i implica orice scriitură. O traducere din-și techi implică într-un fel o abnegație, o austeritate verbală, pot să spun o prudență: cuvintele trebuie cîntărite după greutatea lor originală, pe cit posibil în înțeleșul lor de atunci, orice „modernizare” sau „înălțare a lor însemnînd într-un fel amputare. Cu limba noastră strănească bunăoară, pe care o vorbeste îned majoritatea populației, numărînd aici și pe intelectuali ridicăți din această temelie, se traduce mult mai adinec, iar pe figură pletenului — cu îned bunăoară de mărțea lui Ion, decît cu o limbă deslăguțită de lecturi pînă la urmă. Cei vechi ai lumii orientale, bunăoară, scoțeau iubită, pe soția născătoare de prunci, iubirea adevărată era

Ioan Alexandru

Continuare în pag. a 7-a

Prin muzică

Se închină prof. dr. doc. C. Gh. Dimiriu

Când am ajuns la Spitalul din Stockerau, suburbie a metropolei fostului Imperiu, m-a condus o călugăriță în vîrstă pînă la vîsa saloniului 4; în patul de lângă geam se afla prietenul meu, internat de aproape o lună, foarte nelîngărit, cu mîinile și-și făcînd ușura datorită noapții și taxelor de tratament de sanțeteci de mii de schilling și pe care neputîndu-l achita, în cele din urmă le-a suorat municipalitate. Trei bătrîni trecuți de vîrstă, de, ați dormeau cu protzele scăpate peste buza de jos, iar pe figură pletenului — cu îned plin pușcămbert scurț ce mi l-a adresat — depărmarea părea de nesters. I-am spus că nu-i decît un incident stupid ceea ce i s-a întîmplat și că în câteva zile va ieși din spital.

— Fructele care cad la pămînt — a spus el — nu se mai ridică decît prin semințele lor și nu mai dăca au norocul să prînda rădăcini, să încolțescă și să frugă din solul care le-a dat viață și sber lumina.

— Arăți perfect, i-am replicat, chiar măie vine să te iau cu mașina; nu te mai vîlcări ca o babă!

— Ești pictor, mi-a spus el; privirea la înregistrează mai mult aparențele, dar mie de nemiscare mi s-au înmuțat casele și nu mai sînt sigur pe mine, mai ales că a trecut orea multă vreme de cînd sînt orizontal, iar cînd încerc să mă ridic, sînt cum în capul meu se leagăni mormine.

Îl cunosceam ca pe unul din remarcabilii noștri istorici și-am fost surprins de modul bizar în care se exprima acum, dar tocmai în această schimbare am intuiț ceea sau mijlocul de a-l emulge din renunțare și apatie. Îl auzeam bolborosînd: „Sînt istoric și poezia” și „mîinile” dinova mi de din istorie ca și pe mîinile, iar prin saloniul acesta, de-aș încerca mi s-ar frînge picioarele. Orice întîmplare este o insultă adusă rațiunii! Chiar a doua zi i-am dus în apartamentul pe care-l închiriasem pe Leopoldstrasse 5. De cum ne-am instalat, el sîntuș pe o canapea, iar eu într-un fotoliu, intrară urul după altul, la scurte intervale, cîncepîndu-se dintre tubitorii picturii mele pentru a-mi înmîna personal onorariile venite pentru tablourile reținute încă de la vernisaj pe numele lor. În tot acest du-te-veno, m-a intrigat faptul că prețului n-a dat cea mai mica atenție nici musafirilor mei, nici bancoțelor ce mi se ațereau în imediata lui apropiere.

— Iată, sîntem plini de bani, i-am spus; de-acum eu voi fi doctorul tău! Ce preferi să

Georghe Pituț

Continuare în pag. a 10-a

CULTURĂ INTERNAȚIONALĂ

AL. OPREA:

«Istoria trebuie dominată pentru a transforma aurul istoric în aur estetic»

Vreau să prezint din capul locului o propunere de adevărată revoluție în domeniul literaturii. În general, după părerea mea, compartimentul literar pe criteriul strict tematic este necorespunzător, atunci când nu devin cu totul inoperante. Ca să apelați la exemple, citiți romanul lui Ion Lăncrănjan: «Sufletul urmasilor». O carte de actualitate (nimeni nu s-a gândit până acum să-i nege această calitate), dar care acuză cu evidentă prezența conștiinței istorice. Nu mă refer aici la paginile care evocă — și cu atâtă forță a expresivității — imagini ale vechiului sat, ci la confruntările operate în varii planuri, ținând în final la desenașarea cu pregnanță a destinului țărănimii române. Și ipoteza inversă: ciclul românesc al lui Paul Anghel este dedicat «păzării de acum un veac, în urmă, prin urmare, în perimetrul literaturii istorice». Am păgubi însă literatura de actualitate dacă n-am lua în considerație aceste titluri, în cadrul temporal respectiv dezbătându-se, cu originalitate, probleme de-o vârstă rezonanță contemporană. Cărțile lui Paul Anghel ilustrează cum nu se poate mai bine formula lui Lăncrănjan: «Istoria este prezentul».

Luăm, așadar, termenul de «conștiință istorică» într-o accepție mai largă, dacă vreți, ca un soare interior ce strălucimăză opere ce au la dăruire orientări tematice, vizând, în ultimă instanță, opoziția scriitorului, wellenschaung-ul său.

Unii critici manifestă indispoziții în fața intruziunii în sfera literaturii a elementelor de istorie, identificându-le automat cu romantizarea de adevăruri comune, răstăute. Nu vreau să discut mai amănunțit această atitudine, în care se recunoaște influențele unor prejudecări mai vechi care opun timpul obiectiv și istoricului reprezentat ca fiind istoric, mecanic — timpul subiectiv, prima categorie intrând între realitățile necesitate sub raport artistic. Decădând, voi recunoaște că astfel de impresii sînt incurajate de o seamă de compuneri facile — în versuri, în proză sau în dialog dramatic — care transformă mari evenimente ale istoriei naționale în imagini convenite.

Noțiunea de «conștiință istorică» ne permite însă să ne opunem locului spiritului convențional, respingînd plătirea la suprafață, stimulînd forțele spirituale de adîncime, captarea esențelor. Să ne amintim de exemplul operii lui Walter Scott și Shakespeare. Deși primul excelează într-o reconstrucție impresionantă de amănunțită și de fidelitate istorică, vom înțelege că distanțele sale la adresa «orînduiri» cea crudă și nedreaptă — sorbeau vigoare din conștiința trează a tradițiilor strălucite ale neamului, transformate într-un model etic și filosofic. Articolele eminesciene indiferent de tema concretă abordată devin un plan înalt în măsură de a fi metaforă cunoscută și legeră; gazețarii este dublat de un gânditor în problemele cruciale ale destinului poporului său și aceasta conferă adîncime ideatică și noblete spirituală chiar și însemnările cu caracter ocazional.

O primă concluzie care poate fi, cred, desprinsă și ea, în lumina concepțiilor propuse, este că literatura de azi a mai fi primitivă, cum spunea cineva, drept: «o bancă de date istorice», aspirînd spre o conștiință a răspunderii, spre o conștiințare a problemelor și dilemelor, nu o dată tragice, cu care se confruntă omeneia. Conștiința istorică înseamnă curajul de a privi în față realitățile trecute și prezente, de a discuta apăsător de exact, de a amăli valurile care acoperă chipul idolilor mincinoși, de a nu permite nici o mistificare, de a merge pînă la capăt în exprimarea adevărului plener. Nu definea oare Secretarul General al Partidului drept o obligație etică înfățișarea adevărului obiectiv, indiferent de considerentele de conjunctură? Vedem aici erantat țelul de onoare al unui creator din zilele noastre. Când acesta trebuie să dovedească întransigență nevoșitoare a unui Ușe coborît în lumea lui Hades care îndepărtează, cu sabia în mînă, chiar și umbrele ființelor dragi, neîngăduindu-le să bea din singele ce le putea face să vorbească decît pe cele în stare să divulge tainele necesare, adîncii și înălțării.

Interesul spirit manifestat în ultimii ani față de teme literare oferite de istoria mai îndepărtată sau mai apropiată a țării a fost stimulat de curajul principial cu care Partidul nostru a reabilitat adevărul în domenii esențiale ale existenței naționale. Toate acestea au contribuit la înălțarea conștiinței istorice a scriitorilor, autîndu-i la conștiința dialectică lor complexă, relațiile dintre prezent, trecut și viitor.

Conferă oare astfel de preocupări ale autorilor, o anumită valoare creațiilor lor? Se pare că e necesar să asociem și răspunsuri la aceste întrebări, numai astfel putînd spălura înțelesul care gîndesc imediat la o prezentare unitară, la înțelegerea registrelor mijloacelor artistice etc. Răspundem deci: nu, viziunea istorică nu dăruiește unu agoră tacei, deși e-nu-are după cum e limpede că nici problema unui problematic minor, dintr-un anghel de vedere minor, ca să spunem, genului, este în sine un geniu. Exemple ilustre din literatura română și sovietică dovedesc că eforturile de a descifra marile taine ale istoriei privity prin destinele individuale ale oamenilor se coalesc cu o largă și universală creație, cu descoperirea unor soluții estetice necesare. Aceasta pe un drum, înțeleg, nu ușor. Feriți-vă de asta.

S-o spunem o dată și încă o dată: literatura nu este o simplă parafrază a istoriei. Chiar cu riscul de a abosi prin acumularea comparativă, vorbim în mîntu biblic — alt de straniu — al lui Iacob cu ingerul: binecuvîntarea este simțită după o noapte întregă de așteptare lupte, într-un trup. Tot astfel istoria se cere a fi dominată pentru a-și descoperi semnificațiile adînci, pentru ca aurul istoriei să se preschimbă în aur estetic.

Ernest Kovacs: «Burebista»

MIRAI BENIUC:

«Există un adevăr spiritual care rămîne»

nu știu în ce măsură v-aș ajuta, însă consider că în felul cum s-a pus pînă acum problema, ar fi necesar de un sir de conferințe bine definite cu subiectul obiect, pentru ca să se poată lămurii problema în întregime.

Eu cred că există o anumită similitudine între viața și scrierile care s-au scris în trecut și cele care sînt scrise astăzi. Într-o anumită măsură, literatura de azi este o literatură care se construiește pe baza literaturii care a fost scrisă în trecut. Gîndindu-vă la literatura care a fost scrisă în trecut, vă dați seama că literatura de azi este o literatură care se construiește pe baza literaturii care a fost scrisă în trecut. Gîndindu-vă la literatura care a fost scrisă în trecut, vă dați seama că literatura de azi este o literatură care se construiește pe baza literaturii care a fost scrisă în trecut.

Am scris desigur de des despre istorie, dar cu oarecare violență față de istorici. Am profitat de cite ori în țară și în străinătate de ocazii să vorbesc despre istorie. Într-o ocazie am spus că eu nu cred în istorie, dar în același timp cred că există un adevăr spiritual care rămîne. Într-o ocazie am spus că eu nu cred în istorie, dar în același timp cred că există un adevăr spiritual care rămîne. Într-o ocazie am spus că eu nu cred în istorie, dar în același timp cred că există un adevăr spiritual care rămîne.

Victor Hugo în «La légende des siècles» are o idee foarte bună despre istorie. El spune că istoria este o poveste care se scrie în prezent. El spune că istoria este o poveste care se scrie în prezent. El spune că istoria este o poveste care se scrie în prezent.

Clad crama în casa și de lucru, mi-a ghidat cum să pun în verbi istoria actuală, după aceea mi-am dat seama că este o întoarcere. Am scris ceva despre egipteni. Am văzut că eu leșe numai și am rămas. Mai înțeleg mi-am dat seama că literatura are o anumită similitudine cu istoria. De cînd există literatura, să spunem că ea este o literatură care se construiește pe baza literaturii care a fost scrisă în trecut.

MARIAN POPA:

«Este bine să privim odată pentru totdeauna un eveniment istoric ca pe o realitate obiectivă»

Vol începe printr-un truism, printr-un fel de banalitate principială pe care trebuie totuși să o repetăm cît mai des. Primele articole interesante pentru discuția noastră de astăzi sînt cele ale lui Lenin; adică, trebuie să ne gîndim de la articolul «Organizația de partid și literatura de partid» din 1905, în care se consideră literatura o armă de luptă și factor modelator al conștiinței omului nou. Subscriu, sînt partizanul unui asemenea punct de vedere asupra literaturii. Dacă mă refer la ceea ce spunea înainte Al. Oprea, cred că trebuie să facem o mențiune tematică dubioasă pentru ceea ce ar putea să fie posibilitatea de modelare a unei conștiințe contemporane prin literatura istorică sau cu baze istorice. O asemenea literatură cu funcție de modelare există cel puțin de cînd romanismul a impus conștiința națională în țările care nu ajunseră încă la o legitimare a statului și patriei. Ceea ce mi se pare important este că pentru a putea ajunge la o asemenea transformare a conștiințelor prin literatura cu tematică istorică e bine ca să avem mai întîi o anumită conștiință a adevărului istoric. E un lucru destul de evident că noi gîndim din ce în ce mai mult dialectic, dar este foarte greu să faci dialectic cu evenimentul istoric. Pentru a putea ajunge la o asemenea transformare a conștiințelor prin literatura cu tematică istorică, aptă să modeleze conștiințele, ar trebui mai întîi să precizăm ce înseamnă un eveniment istoric pentru noi. Spun acest lucru deoarece singurul domeniu în care nu se poate ajunge la o funcționare serioasă, stabilă a literaturii este domeniul evenimentului istoric. Se poate întîmpla ca într-o anumită vreme să se inventeze adevăruri istorice și să se anuleze evenimentele istorice, să se inventeze modele și să se distilieze modele. Am convingerea că unul dintre fenomenele cele mai negative în procesul de modelare al conștiințelor îl constituie mistificarea sau, dacă ținem seama de simetrie, și demistificarea, ambele avînd un caracter oportunist. Acum citiva vreme am mare erou era Vasile Roaită, care nu mai este astăzi același lucru s-a întîmplat cu Lazăr Cernescu. Prin Vasile Roaită s-a modelat conștiința. Îmi aduc aminte foarte clar ce a însemnat pentru mine Vasile Roaită, pe vremea școlii elementare. Dar, în aceeași vreme, Avram Iancu era un personaj negativ. Astăzi a fost, să spunem, repus în drepturi. Avram Iancu a fost un erou și un mare scriitor. Vreau să accentuez încă o dată că posibilitatea de mistificare și demistificare este o funcție a literaturii și a conștiinței.

Dacă ne-am referi la un exemplu reprezentativ de dezechilibrare a adevărului, ar trebui să recurgem în primul rînd la evenimentul istoric în care colectivul și individualul se combină: pe de altă parte, ar merita să ne gîndim la ceea ce înseamnă caracterul național și internaționalist al evenimentului istoric și al gîndurilor sale de modelare echilibrată a conștiințelor.

Cred că este bine să privim odată pentru totdeauna un eveniment istoric ca pe o realitate obiectivă, pentru a putea oferi o anumită similitudine literaturii. Trebuie să alungăm la o imagine adevărată, pentru a putea oferi o anumită similitudine literaturii. Trebuie să alungăm la o imagine adevărată, pentru a putea oferi o anumită similitudine literaturii.

Ștefan Găvănea: «Citori de cetăți industriale»

AL. SIMION

«Numitorul comun al literaturii pe teme istorice și al literaturii pe teme actuale — forța de problematizare»

Istoria unei epoci e mai mult decît un conglomerat de fapte literare, e un tot omogen, o structură. Tendințele dinăuntru ei reflectă mișcarea pluriformă din viața societății, într-un anumit moment al dezvoltării. Trecutul, prezentul și viitorul își află în acest proces funcțiile necesare, inevitabile de convergență. Ce înseamnă astfel literatura pe teme istorice? Nu e chiar atât de simplu de răspuns. Putem stabili o convenție. Ca orice convenție ea poate fi amendată, răsturnată sau desființată. Depinde de unghiu din care o abordăm. Pentru că diversele componente pe care le imaginăm comunică, de fapt, stîrni între ele și doar metodologic operăm distincții. La fel de adevărat este însă că aceste distincții nu sînt rîndul jocului arbitrar și că ele corespund, e firesc să corespundă, unor

stări de lucruri reale sau, în orice caz, cit mai apropiate de stări obiective reale.

Un prim mod de abordare, o primă schemă posibilă. Să vedem, în «Nicoară Potcoavă», face roman istoric. Romanele recente despre 1877 se încadrează în aceeași specie. Dar «Delirul»? Neînclinic. Dar cărțile tratînd tema cooperativizării? O situație, deci, în care autori contemporani se referă la epoci extrem de distanțate în timp. Există un aer comun în aceste cărți? Evident. E și motivul pentru care se realizează gruparea. În ce constă numitorul comun? Autorii au fost martorii, protagoniștii aceluiași eveniment fundamental. Ei sînt produsul unei anumite epoci, poartă cu ei același bagaj de fapte: afectiv, pe laturile esențiale, reacționează la aceleași evenimente. Desebirile vor fi determinate și sînt determinate de formația particulară a fiecăruia, de structura spirituală și psihică a fiecăruia. Particularități ce apar însă într-un cadru comun.

Să ne imaginăm o a doua situație. Autori de demult care au recreat epoci în care am trăit. Exemplificările sînt aici, desigur, inutile. Romanul realist clasic francez, proza noastră realistă din același secol, romanul realist rus. Aceste literaturi sînt azi de două ori istorie. Ele însele au ajuns istorie și epocile despre care vorbesc au ajuns istorie. Să ne imaginăm o a treia situație. Scriitorii vechi care evocă epoci și mai vechi. Vom descifra aici stîrni suprapuse de determinanțe: lectura noastră care va decifra o a doua lectură spre a ajunge la al treilea text, cel inițial. Iar dacă personalul, într-o carte, se referă la un trecut și mai îndepărtat vom ajunge la un al patrulea text. Sub o scriere, de departe, se ascunde o altă scriere și așa mai departe.

Mai pot fi imaginat și alte scheme. Semnificația acestor asocieri și disocieri ar fi, desigur, următoarea: dacă trecutul determină prezentul și prezentul determină trecutul (prin faptul că noi recuăm trecutul fatalmente prin prisma prezentului și amîndouă determină, fiindcă viitorul nu ne gîndim la rezonanță, la rezonanță a rîurilor opere. Pornesc de la un moment colorat personal. Acum aș vrea să vă spun că în China, O dezbateri ideologice esențiale se purta atunci la nivelul întregii Chine (în întreprinderi, la țară, în instituții) pe marginea unui roman scris în secolul XII — Pe malul apei de Si Nai An. Romanul pentru a răsunat în întreaga țară, protagoniștii suferă de inconștientă. Dezbaterile, după cite mi-am dat seama, erau axate pe procesul acestei inconștientă. Morala: Cum trebuie să se comporte un revoluționar contemporan. Să zicem — o actualizare dirijată. Nu însă mai puțin elevată. Al tip de rezonanță — Dostoievski. Întrebarea lui patetică: «Dumnezeu a fost ucis, cum punem în locul lui?» a răsunat în împrejurări diverse acut contemporane. Și, desigur, ideile socio-naționale din literatura noastră veche și clasică. Ele sînt un element constitutiv esențial al ideologiei și conștiinței noastre contemporane.

Extrapolînd în aparență punctul de pornire, dar în aceeași ordine de idei — orice carte gravă scrisă azi, va deveni mine, în virtutea unui proces similar, probă istorică. Nu am în vedere doar datele de inventar social și marile interogații. Interogații noi însemnă neapărat reabilitarea, și în primul rînd căutare în fond, sintom ceea ce căutăm. Literatura e și nu numai o viziune integrală și integratoare. Ea comunică printr-o multitudine de coduri. Un prieten al meu lingvist îmi cerea, pe vremuri, să-l fac cunosțut cu autorul Cordeanilor, interesat fiind de particularitățile de vorbire ale personajelor sale. E o cale de a ajunge la operă. Uneori poate fi esențială. Repet: interesează, consider, miza interogațiilor, a căutării. Marea performanță a lui Ștefan Găvănea în momentul spre a te întoarce din nou în istorie.

Sensul demonstrației: cartea de actualitate se integrează într-un ciclu istoric, ea este, într-o ordine evolutivă, fapt de istorie literară, poartă din însuși momentul născerii ei această pecete. Compartimentările stricte, învechite din această ambiguitate. Nu cîntărea aici din nou de ce se cheamă lectura sau receptarea și receptivitate. Fondul nostru general-uman ne face apti să răspundem la semnalele povestirilor biblice, să comunicăm cu englezul Shakespeare și cu chinuzul Li Tai Pe pe orezănta planetei și pe veritabilă istoriei ei. Subiectiv și grup social și individual grupăm ca individ, vom reacționa la ceea ce răspunde în primul rînd sensibilității noastre, o sensibilitate condiționată la rîndul ei de o factori. Sînt apoi ca acest rînd să sînt și de o dată, amândouă și de o dată de demers. În stare abstrusă pură ele nu au însă cum să fie afiate. Este vorba mai mult de accent. Unde cade accentul. Pentru că primul termen rupe de al doilea nu poate fi conceput și invers. În prima ipoteză, de obiectivitate depășită însăși selecția și dispunerea datelor și o probă de subiectivitate. Iar al doilea termen accentuă subiectivitatea și se poate dispense de o sumă de date reale. Sînt lucruri cunoscute. Libertatea noastră de acțiune în interpretarea istoriei e dirijată și programată istoric. Aici nu e vorba de o simplă speculație teoretică. Ideea e următoarea: intrăm în domeniul istoriei cu ceea ce sînt, gîndim, credem și simțim noi aici și acum. Chiar și evaziunea e tot o probă a unor relații de un anumit tip cu prezentul. În București, să zicem, ne proiectăm propria problematică, în dilemele, atitudinile și idealurile lui regăsim omul peren, omul acestor locuri, al acestei comunități etnice și, în virtutea unor permanențe care se leagă pînă și de Ghilargiu, omul de azi.

Cîteva lucruri cu referință la momentul literar actual. Cînd documente importante de partid promovează ideea: să luăm din istorie ceea ce ne interesează pe noi, acum, ce oameni care construim o societate nouă, ni se sugerează, de fapt, ideea interpretării obiective, prin prisma unui prezent din care nu avem cum să evadăm. Ideea patriotizmului e un principiu care atestă o continuitate de spirit, ideea justiției sociale, a aspirațiilor spre dreptate și egalitate străbate, de asemenea, ca un fir roșu istoria națională a poporului român. De deformări și vulgarizări nu răspund principiile. Iar modalitățile de transpunere în practică, prin mijloace mai mult sau mai puțin potrivite la un moment dat, prin oameni mai buni sau mai puțin buni, constituie verigi într-un sistem mult mai complex. Principii și formule sau formule de realizare se află într-un raport de adecvare relativă, ceea ce explică și

ARTICOLUL ROMÂNIA DE AZI

Justifică procesul lor evolutiv. Și nu uităm că noi însuși suntem făturați de istorie...

documentare, ci în negăsirea factorului determinant, a modului psihologic...

Gheorghe Șara: „Interior țărănesc”

putem descrie, în chip pragmatic, în istoriografie și literatură...

versate, că avem dreptul și datorită să punem în discuție însăși conștiința istorică...

Datorăm istoricilor noștri faptul că pentru secole de-a rândul...

Cred că din perspectiva acestei conștiințe culturale care a fost invocată...

Eu însăși, nu fără intenție, la urmă așez capitol al culturii românești...

Cultura românească ar putea veni în completarea datelor de istorie...

N-aș vrea să intru aici într-o falsă polemică, pentru că ar fi o falsă polemică...

Eu, care mă ocup de Evul Mediu, nu mă consider deloc un specialist...

(În numărul viitor, intervențiile la dezbaterile ale scriitorilor Dan Zamfirescu și M. Ungheanu).

ION LANCRANJAN:

«Dacă Rebreanu ar fi așteptat noi și noi clarificări asupra evenimentelor din 1907, nu ar mai fi scris niciodată „Rascoala”»

Scritorul este beneficiar al conștiinței istorice, cum s-a spus de altfel aici, dar este și creator de conștiință istorică...

Gino Popa Hagiu: „Trei generații”

PAUL ANGHEL:

«Nu există evenimente locale și nici evenimente periferice»

Căci nu se poate vorbi de un eveniment istoric, decât în momentul în care...

Într-un exemplu: în 1907, în ziua documentat asupra vieții...

VASILE DRĂGUT: «Nu am fost nici la periferia Europei și nu am fost nici simpli beneficiari ai culturii europene»

această discuție, firește, se adresează în primul rând literaturii și istoricilor literaturii...

DUPĂ PLOAE

Stelian Gruia

arțlucide". "Sârpele s-a uscat, secerăturile și din scorta copacului a rănit un cal cu arpii de lebedă. E gata înșeuat și bate cu copita în țărână, nerăbdător să-și iele zborul". "Du-te cu el pu de regină în tirgul împărătesc și vinde-i cu trei galbeni, iar eu mă-norc acasă să-mi adun la murtie de grâu și de seacă. Cu galbenii tăi ne-om face casă cu făină și leagănul de prunci". Și stau secerătorii la marginea zării, așteptându-și puii de regină cu țite de aur. Și umbli pui de regină prin țirgi împărătești, iar calii cu arpii de lebedă nu s-au putut să-și ia răsuflarea până la murtie de grâu și de seacă. Cu galbenii tăi ne-om face casă cu făină și leagănul de prunci".

Când ajunse în dreptul casei fugariilor, Varvara văzu sub streșina joasă de stuf un tinăr

vol femeii și oamenii, lepădați-vă trențele și intrați în plisă! Cel care nu vrenți să intre în apă, duceți-vă acasă și nu bețiți ochii la trupurile goale. Ați văzut destul! Tu, Pachiță nu mai bate în hribul de oală! Du-te la vad cu cel mic, Halde!

Bătrînii și femeile venite fără bărbați părăsiră malul, îndreptându-se peste liveze spre casele lor. Perechiile rămase se dezbrăcară și stinjenii de golițuena trupurilor intrară în virtejurile bulboanel. Pe mal mai rămase vâcarul satului încolțit în harapnic, așteptînd îndemnul Varvarei.

— Ce stai ca o momite, Toreac? Dezbrăcă-te și începe să lucrezi, nețebnicule!

Văcarul își descolcă harapnicul de pe trup, se dezbracă într-o clipită și intră rîzînd în bulboana lângă Varvara. Era mai mic decît femeia, cu obraji bătuciți de vînt și de soare. În de sub șuvițele de păr cînețu căzute pe frunte rîdea doi ochi mici și rotunzi de bursuc.

— Spală-te bine, nenorocite! Ca scos ploaia din tine toate izurile. Chelăia pe brațele tale circuri de cîini, palmele îți miroș a cheaguri de singe, iar din trupu-ți numai aburi de bălegă leș. Spală-te bine, Toreac și freacă-te cu lujeri de mîntă aduși de ape!

Perechiile spărgeau cursul apărîndu-și din palme apă galbenă pe trupuri, lîmînd la risosele calde, lutoase. Numai Toreac își trecea pieptul, brațele și subțiorii cu șomoiogul de mîntă, iar buzele-și păstrau același rînjit cu care intrase în bulboana.

— Lăsați să vă între apa în piele, aduce, glășui mai departe Varvara, s-ajungă pînă-n singe izul de rădăcini, care ucide viermii neputînd. Nu stați chircite, cu ochii pe cursul apărînd, femeilor! Desfaceți-vă mințile de pe țite și dați-le să beie apă cu semintele pămîntului pînă s-or umfla bulcă! Iar voi, bărbaților apropiați-vă mai mult de femeile voastre și mingiați-le obraji și trupurile astenite de așteptare. Numai așa o să vă ogoiți betesugurile, cu care v-ați procosit prin negura războiului. Dar eu numai betesugurile sînt de vină, fraților! Pe drumurile fără de număr, cu fiecare încrîncenare, vi s-au acoperit vinele cu polghîță de brumă. Din pricina ei v-au fost cîlcioane amoretii și ochii împăienjîniți cu teama sîfrîșitului de s_năgă. Lubiți-vă femeile, acum, pe ploaie, aici, pe malul gîrlei și vor dispărea toate întinsecimile neputinței din voi! Aici pe malul apărînd, sub stropi de apă cu bulbuci! Toreac! Ia-mă în brațe, păgînu! Ia-mă în brațe și du-mă în patul de roșie veșted, lubeste-mă acolo, Toreac!

Văcarul își din bulboana cu Varvara în brațe și o culgă între tufe de rozoz esteri de pe mal. Un timp cădere ploii și susurul rîului fură acoperite de suspinele și iurturile perechilor riscite de-a lungul apărînd pe aproape de vadul și adăpătarea vitelor...

Lucia Dem. Bălăescu: „Peisaj”

Odată cu inserarea, cînd picăturile de ploaie cădă se mai răriră, Varvara se întorse în sat singură strigînd o zicere despre secerii. De data aceasta vocea puțin răsună a femeii acoperi satul cu visurile începuturilor de vară, cînd tronesc florile de siaziene și pe la capătul fîcărui agar de grîu răsărea nistă ochii bulmăriti de nebunia zumzetelor și de nemiloasele torente de albi:

— Au ieșit secerătorii pe țărîni, nenorocitorilor! Au ieșit în siruri lungi, dar și-au uitat secerile acasă. S-au întors după secerii, apoi iară și-au uitat secerile acasă. S-au întors după secerii, apoi iară și-au uitat secerile acasă. S-au întors după secerii, apoi iară și-au uitat secerile acasă.

— De ce te-ai reșit ca secula, făcăule, ori n-ai mai văzut în viața ta femeie goală? — Să-ți spun drept, n-am văzut, îi răspunde tinărul cu ochii-n pămînt.

— Ai venit la cineva, ori ești fugar? — Fugar.

— Cum te cheamă? — Ostra Mihai.

— Cînd îți găsi restul pe-aci, să vii și pe la mine să te învăț umblatul pe drumul bărbăției...

— Dacă ești fugar, să-mi spui unde ai fost, să te găsesc și să te aduc acasă. — Nu, n-am fost nîcunde, am fost în țara mea.

valeriu bucuroiu

Între cuvinte

Mă poartă pașii încinți
Prin murmurul apei lichid
În hoas țipa stele — solbatic genocid —
Iar eu cabar uimit între cuvinte.

Mi se lipesc de sine jurăminte,
Sînt înclăștarea vevelor sub țeastă
Ca o logodnică incertă
În agonia timpului fierbinte.

Mă leagăn de spinarea vorbelor în gips
Să cad verbele înșeuindu-și glasul
Cînd altul lângă mine întrege al
Întind înfiorat în paradis.

Aș vrea mereu lângă cuvinte să-nnoptez
Și dimineața să mă aflu-ntr-o cuvinte
Ca un solat din cele-urme gînte
Rămas la post prin vîmi de vroja unui crez.

Cascador

Eu omul temerar cascador
Speranța-î lîna veșnic în alertă
Sub înălțări înaltă sau încercată
Mereu își pregătește un nou zbor.

Se sprîjină cu dreapta spre Saturn
Sînd pe-ale verbelor în ele
Și balansînd în noul greu de stela
Aluneacă prin hăl taciturn.

Îmbalvizat de uragone s-a născut
Amintire la ai secundei buciot
Peste întinderi sere fanatic metelot
Ce-nvinge fără sobie și scut.

Întinde-o mină spre Luceafărul de zi
Zorîndu-î să pomească mai curînd,
Să lase dimineața murmurînd
Prin fluturi lungi de rouă ce-nvătă-abia clipi.

Eu sint locuitorul

Am ris și-am plîns cu-aceiași rînd de lacrimi
Timpul nu mi-ajunge să discern
Că printr-o seclă lîmî rămasă fără sterm
Și-ascunde necuprînsul armurii de legi și patimi.

Eu vreau să-mi aflu fericirea-ntr-o cuvîntă
Ca un chîmsoțar pami pe jod
Dormind cu bănoana sub ceasul
Atent la clevetiri și jurăminte.

Din cușca-ncremenită scot vorba aforă
Fuinđu-le să-ncearcă veșminte de-mpumput
Din acest secol vorbit și mut
Pe care îl suim din scără-n seară.

Urc bucucii pe scripați de silabe
Durează mi-o cabar prin celbul de vocale
Stîrnind enclitică rafele,
Eu sint locuitorul cetății lui AVE I.

Peisaj venetian

Puntea Suspinelor incrementă-asudă
Albind de aspre veșnici,
Gondole huzuresc sub colme galerii
Veneția nu se scufundă!

Palatul Dogilor robit de tandre menuețe
Învăluie-n mister laguna
Se clatină ca o metresă luno
Cu auzul mucegîind în plete.

Valul în cadente triumfale
Trecește marmora din amorfie
Cînd vîntul despletit în mii de fire
Agoră pe Grande Canale.

Îngroparea ar fi fost obștură —
O stea s-a cădă în abisul trist
Prin umbra unui parancic chist,
Veneția nu se scufundă!

pariția lui Mihai Ostra în Valea Seacă, profesorul todeauna o ascia cu ploaia de pomîni venită în plin și cură și care a pîis cu bulbul albi și calzi jumătate de zi pămînturile din jurul Bobeicii.

Povestea reală a deslăntirii norilor peste acest colțior de lume, profesorul o cunoștea din proprie experiență, întrucît abia atunci avu pentru prima oară de la venirea sa în cacină să se spele cu apă din belsug, adunată în ciubere la colțuri de streășină. Dar la cele trâte de Ulma se mai adăugau nenumărate povești cu întâmplări ieșite din comun care plaseau întreaga poveste într-o atmosferă de seamă ale micii civilități.

Mal înți dinspre dealul Bobeicii apără un nor lăptos, care izbindu-se de culme se transformă într-o mulțime de virtejuri albe. Aceste virtejuri se lăsară aproape de pămînt și într-o vîntolăală onduloare începură să cînte cu glăsurile de țîrcovici cîntec de lume, știute de toată lumea. Apoi peste virtejurile albe de cîntec își făcură apariția trei păsări cu gîturile nenaipomenit de lungi, care se rotiră pînă ce dealul se învălu în rotocoale negre, iar pămîntul începu să înșeuă aburi calzi, asupra cărora, după cum povestea unui mai bătrîn, au apărut cele trei păsări din cînd să-și cătească arpile întinse, cu pene mari, de culoarea argintului strălucitor. Chiar atunci din bordeiul său de la marginea satului ieși în pielea goală Varvara și începu să cînte dintr-o balangă, iar în spatele ei se dezbrăcără stătea Pachița, pitica, și laves cu o piatră într-un hrib de metal.

Sunetele ritmice fură acoperite doar o singură dată, cînd în urma unei spîntecături de foc, întînă pe mijlocul cerului pămîntul fu zguduit de un tunet puternic și prelung. În urma cărora rămăseră doar risetele ploii și chemările metahere de la marginea satului. Pe urmă valurile de nori negri se întinșară la orizont coborînd bolta cerească pînă la nivelul dealului soborînd picături de ploaie mari și calde, care tăiau pieziz secuntdnerul băgoșlovit de cele două nebulne, apoi de întreaga suflare a satului. Trei tîrpetat ulita ce ducea la gîrlă se umplu de copii în pielea goală, într-un cortegi galben, tăcut și tremurînd. La marginea livezilor veneau femeile, oțiva bărbați și bătrînii, iar de pe Imagur pășeau spre riu în șiruri deblouăcele cenduse de cai cu piele aburante. Și albia rîului începu să se umple cu șuvoaie de apă galbenă cu miroș de aluat dospit într-o borberoseală crescîndă a piraelor dinspre deal. Toată migcarea se desfășură apoi într-un ritm de zicere a Varvarei, care, după ce și-a atînat lăsașga de creanșă unui pom, porni spre gîrlă la vale, drept prin mijlocul drumului urmată de fiică-să, ce punea pauzele între fraze cu lovitura de piatră în hribul de metal. La început frazele Varvarei se deslășeau greu, înghitețe fiind de ferestrele și ușile caseilor de deal, dar după ce se înșeuă în cîmp, fiecare vorbă îi se împletea cu ploaia și ogdonul acesta invizibil aduna lumea tăcută pe malul rîului unde apa creștea mereu.

— O, pasăre cu pene de-argint, striga cu glas cîntat Varvara, pe malul gîrlei fără apă se-nșiră cînt douășpe berzi de răchită! Au crengi îndoită de statul păsărilor brănite cu boabe de aur și frunzele sint grele de viață și de verdele satului. La umbra tufelor sint înșirate douășpe mese, făcute din lemn scump, de peste mări și țări. În jurul fiecărei mese sint cîte douășpe bărbați în straie de soldați, care pui a sudore și a drumuri străine. Mesele sint goale, pasăre de-argint, mesele sint goale, fără azimă și fără de bîiduri. Bărbații sint țepeni și se uită la noi cu ochi de țărîni. Și toți au tunicile deschiate la piept și toți răsăuți cu spaimă de soare. Zău, pasăre cu pene de-argint, răsăuți cu spaimă de soare. Uită-te mai bine la ei, de spaimă țîs corăurile pieptului umflăte. Și n-au nici bîiduri în față și nici azimă coaptă, rotundă. La mijlocul fiecărei mese sade acela pe care-l așteaptă rășfigurarea și el o simte pe-aproape. Iar noi îl vedem cu ochii minții, aici a venit vremea să-și ascultăm rugile, pasăre cu pene de-argint. Bărbații ce vor fi răștignii, apă ne-au cerut tot timpul, să-și spele trupurile și ochii perdelții cu fum. Stergere curate din în-ne-au cerut, pentru trupurile lor cîlcioase înșelate de minghitea doștelor de moare. Și n-au nici leșă dat nici apă și nici stergere, pentru că mesele erau departe, iar tu, pasăre de-argint nu ne-ai dat de veste unde. Nici acum n-o să ne lasi să ne apropiem de ei, pasăre spurcată și rea. O să ni-î porcu cu tot cu mese pe alte maluri de riu și ei tot a sudore vor pui și a drumuri străine. Egii rea, pasăre cu pene de-argint și te hrănești cu durerea suflitelor noastre, apoi zbori mai departe. Și ne duci cu tine răchitele umbroase, mesele cu bărbați, lăsîndu-ne de izbe-ligte, cu bătrînii și plozi, cu cîțiva bărbați beșegi, stogeți de chagă pe drumurile străine. În-dură-te măcar de cei care vor fi răștignii și dă-mi apă să-și spele trupurile. Mai pune-le pe umeri cîte un stergar de în, iar pe mese azimă rotundă și caldă. Să mai simți și ei înainte de trecerea dincolo buricile rășcoltoare ale deștelor de femeie. Sîfrîșitul să-î prindă măcar cu gîndul satului împlinit. Du-te pasăre cu pene de-argint și nu ne mai involbura suflitele și așa înghimate de ticăloșile lumii. Du-te cu primii nori și lasă-ne sub acoperșii de ploaie cu fărîmăturile bucuriilor aduse de apă...

Mal înți intrară în albia rîului calzi, în scurt timp după ei începură să-și găsescă locuri potrivite comutele, iar pe la margini sorbeau cu nesăd din apă tulbure cașprele și oile. În susul rîului, unde pe vremea ploilor apa se aduna într-o bulboană adîncă, dănuind înec multă vreme, veni cortegiul cînduș de Varvara, urmată de fiică-să, care continua să mai bată cu piatră în hribul de metal. Întrînd în apă, femeia goală își despletî oșile reștrîndu-și-le pe umerii albi, rotunzi. Apoi intră pînă la mijlocul bulboanel unde apă îl acoperi coșpele, iar virtețul curucului se sparse în cercuri înșumate. Varvara începu să-și toarne din cășugurile palmerlor apă din virteț pe creștet, iar în cele din urmă pumnii cu apă stăruiră mult mai pe sinii umflați cu sîfrîșurile asculte și negre. Ritualul acesta se sfîrșî prînt-o plătire în jurul virtețului, după care Varvara găsi căsă și se mută.

— Copiii să se ducă mai la vale, în vad, iar

teatru

t

A treia teapă

film

f

Un tablou de epocă

televiziune

tv

Serial științific

După spectacolul — devenit de referință — al I.A.T.C.-ului, o bună versiune scenică a piesei „A treia teapă” de Marin Sorescu ne propune, la începutul acestei stagiuni, și Naționalul craiovean. Regizorul Mircea Cristea nu a avut înțelegerea și subtilitatea cuvenite pentru înțelesurile și subtilitățile textului, căutînd să reînă și să reliefeze actualitatea — de durată! — a unei parabole dramatice, în care istoria ne este consubstanțială. Spectacolul ar putea fi și el de durată, dar n-ar dura așa mult. Cîci, în cele trei ore de reprezentare sint nu doar două pauze de interval, ci și pauze de tensiune dramatică, atunci cînd replicile, selipitoare ce-î drept, nu reușesc să fie rostite cu elanul și spîritualitățile necesară, sau cînd scenele lătarale, nici ele putine, deși poale utile unei demonstrații mai explicite, devin de-a dreptul divagante prin stilul desuet al interpretării (vezi Tenea — Dan, dar și Aga Carasol — Suleiman și chiar unele momente Pictorial — Domnica). Să recunoștem însă că e greu să realizezi o omogenitate stilistică a interpretării la o distribuție atît de numeroasă și să nu-î reproșăm tocmai noi regizorulul că n-a fîiat mai mult. Cîci în teatru, chiar dacă nu se mai fluleră de mult, se tale încă destul.

Pe Tenea, sau Vlad Dracul, cum îl zice Marin Sorescu, istoria (con)junctura îl oblieă să joace pe contra-empole. Pe Tudor Gheorghie îl oblieă Mircea Cornîșteanu. În primul caz rezultatele se cunosc. În cel al doilea

ele nu sint atît de spectaculoase, dar rămîn în ansamblu notabile, cîci interpretările actoricești a cosmocultului menestrel e remarcabilă prin joialitatea alită a ironiei, prin ușorita trecerilor de la o stare la alta și, nu în ultimul rînd, prin acei vol de omor cîntec cu care autorul și-a investit nedismulat personajul. Lucrurile stau mai puțin bine atunci cînd autorul joacă în forță, cîci aici ar fi trebuit să-și dozeze mai mult efortul fără să cedeze tentativei electelor sonore, care, prin exterioritatea lor, les și a cheiri regizorului (stilistică) a spectacolului. Nedorite sonorități cantabile se mai strecură uneori și în interpretarea, alfel aspră și tensionată, pe care Ilie Gheorghie o dă personajului Popuc. Cu bune rezultate artistice evoluează și de astă dată Nae Gh. Mazilu (Mînică), Petre Gheorghiu-Doll (Dragavei), Rodica Radu (Jolta) și Valentin Mihail (Ologuz), după cum își fac cu prisosînță datoria, în lînga lor imobilitate, Ion Colan (Românul) și Remus Mărgineanu (Turcul).

Exceptînd oștantia „aurită” a apoteozelor finale, scenografia semnată de Dana Lăzaru ofeă reprezentatîi un elevat cadru plastic, cu suficiente valori sugestive pentru îmbinarea planului realist cu cel metafizic. Dincolo de scăderile semnaltice, spectacolul craiovean cu „A treia teapă” de Marin Sorescu este acela al unei trupe și al unui regizor care se respectă.

Intorîndu-se la anul Risorgimentului italian, cînd Statul papal rămăsesse ultima pică în calea unității Italiei, regizorul Luigi Magni se întorace toadată la melodramă. În numele papal rege merge pînă acolo, în reconstruirea adevărului istoric, încît reinvie și magia formulă artistică a epocii — melodrama — rețeta după care, la vremea respectivă, se suferea frumos și se murea eric. Fără îndoială că emanînd din spiritul epocii, melodrama a avut valoare de document de viață; ea nu a fost numai o invenție formală, ci a fost cu ade-vărat un mod de a gîndi și de a trăi; orice tablou de epocă trebuie să țînă seacă desigur și de spiritul timpului, dar se vrea cu tot dinadînsul autentic; melodrama a intrat însă în rîndul genurilor auzive, arta gîsînd între timp mijloace mai eficace, mai directe de expresie, pe măsura conceptiei actuale despre istorie. Așa se face că filmul lui Luigi Magni pare ireme-diabil anacronic, și nu pentru că faptele ar fi prea îndepărtate ca să ne mai trezească interesul; un aer de poveste stăruie deasupra evenimentelor pe care le urmărim, patosul revoluționar al timpului sîmîndu-se doar ca o adiere îndepărtată în destinul personajelor; oprindu-se doar la cîteva destine exemplare, cultîvind gestul magnific, dînd mai multă importanță intrigii decît momentelor ale-

torilor, filmul are ceva de piesă de teatru transpusă pe ecran, în spiritul dramelor lui Goethe, Schiller sau Victor Hugo. O simetrie prea corect calculată după toate canoanele melodramei dă înalțe de orice acest aer de poveste și aluziile la actualitate, posibilele asemănări cu epoca noastră, mai curînd miră decît vad de gîndit. Admirăm desigur performanța regizorului în întuirea partumului de epocă, rigooarea scenariului scris de același Luigi Magni, admirăm mai ales performanța actoricească realizată de Nino Manfredi în rolul principal, într-o compoziție comparabilă cu cele ale lui Mastrotian sau Giuliano Gemma, dar ne întrebăm la ce bun un asemenea efort artistic îndreptat spre exploatarea unei formule care și-a trăit traul. Dacă e vorba de o ambție, dăvada este făcută: melodrama, inteligent cultivată, încă se mai dovedește viabilă. De dragul performanței, sau poate dintr-o excesivă pedanterie, este însă sacrificată actualitatea filmului. Nota din final, potrivit căreia eroii au trăit aleva și au avut destînlul respectiv — dovadă fiind documentele epocii, — nu face decît să ne întărească în convingerea că adevărul istoric conțîne de la sine adevăr artistic. Ideile și faptele, oriîit de actuale, au nevoie și de o formă de expresie actuală.

Pe micul ecran a apărînt un documentar de știință, **Conexiuni**, un fascinant serial științific care urmărește istoria tehnologică, a descoperirilor și a invențiilor care au produs mutații radicale în viața socială. Fără îndoială că tematica interesantă, ușor dramatizată și adusă pînă în spațiul de rezonanță al actualității, scenariul palpitant în care este articulată și mai ales modul ingenios în care este transpusă cinematografic vor asigura acestui serial un succes deosebit. Pentru cei care au urmărit primele episoade, calitățile serialului sînt elocvente și, tocmai de aceea, semnălm încă de pe acum telespectatorilor această emisiune de joi seară.

Realizatorul serialului, publicistul englez James Burke, se dovedește a fi un telemeșter de excepție, capabil să convertească în spectacol de televiziune fapte din istoria tehnicii, pe care de obicei le stim închise între copertele sobre ale dicționarilor. Ideea autorului este aceea de a dezvălui și înfățișa cu un ochi proaspăt corelațiile dintre invențiile tehnice ale omului și schimbările produse în modul său de viață. „Conexiunile” în care se înlăntuie invențiile umane în mișcarea istorică ne-au fost magistral ilustrate în episodul al doilea: luînd ca punct de plecare invenția plugului și urîșia regilor, pune în corelație necesară cu observatiile astronomice, cu catalogarea calendarului, cu hărțile și catastrogele lui Ptolemeu, apoi, de la acestea, cu invențiile din tehnica navigației, cu vela triunghiulară, cu busola, iar de

la aceasta „seria istorică” pe care o urmărim trece la cercetările asupra magnetismului și la cele meteorologice, ajungînd, după acest peritru prin tunelul timpului, la descoperirile epocilor din secolul nostru, la structura atomului, la fizica nucleară și la... bomba atomică! Este o adevărată odisee a spiritului uman comprîmîntă în 50 de minute de emisie; și totuși este făcut convingător și cu strălucire, pasionant și atrăgător, parcă am asista, după spusele autorului, la descifrarea intrigii dintr-un roman polițist.

Pentru a recompense această aventură a cunoșterii, realizatorul pleacă de la detalii spre întreg, de la fapte concrete spre semnificații lor culturale, folosete în toate ocherurile posibilitățile pe care le oferă imaginea televizuală și întretine cu telespectatorul un dialog alert și plastic; concretizarea sugestivă afirmatiilor teoretice și preferă să denesere pe nisip figura unui obiect decît să țînă discursuri savante despre el, alcătuieste scenarii cu suspans pentru a ilustra dependenta vîștîi noastre cotidiene de familiara și invizibilă (tuner) structură tehnică care susține civilizația. Ceea ce rezultă din această strategie este o mare putere de expresie și sugestie a imaginii. Devia autorului este să nu-î plictisească pe telespectator, să-î cîștige atenția și să-î stîrnească cu orice preț curiozitatea. Într-un cuvînt, este vorba de un serial foarte bun care merită să fie urmărit.

Victor Parhon Nicolae Mateescu Grigore Georgiu

Cronica literară

Este poartă de copertă subtilul „Studiu” volumul scris de Editura Academiei (1979) și intitulat Istoria literaturii române se vrea un compendiu al literaturii române de la origini până în prezent. Intenția e vizibilă și în Cuvântul care tratează Istoria literaturii noastre în întreaga ei devenire. Vom privi cartea așa cum se întâmplă de fapt, ca o tentativă a unei istorii pe scurt a literaturii române de la origini până în prezent.

Compendiile moștenite până acum asupra literaturii române sunt datorate câte unui singur autor (N. Iorga, G. Călinescu, Bazil Mordeanu), de unde unitatea lor de concepție și de viziune, autoritatea lor fiind întărită în cazul primilor doi de alecătura unor istorii ale literaturii române vaste și până acum neocurate. Cel prezent este rezultatul adunării unor capitole scrise de zeci de autori (Zoe Dumitrescu-Bușuțeanu, George Muntean, G. Mihăilă, A. Duță, M. Anghelescu, Paul Cornea, N. Manolea, Al. Săndulescu, D. Mircu, M. Bucur), cel mai mult dintre ei specializând pe felii sau teme limitate de istorie literară, ceea ce implică, din capul locului, dificultatea aducerii la un numitor comun a tuturor contribuțiilor. Este principala dificultate a acestui compendiu pe lângă faptul că nu a putut-o deși rămânând în prizor. În sine fiecare capitol poate fi corect, dar chestiunea era de armoniza vocile, opiniile, tipurile de lectură, modalitățile de lucru, de a fixa un traseu comun capabil să dea seamă de dezvoltarea unei literaturi complexe cum este literatura română. Deși efortul de sinteză nu lipsește, el fiind vizibil mai ales în secțiunile **Puțerile mitului, Umanism și Iluminism, Preromantism românesc, Romantism pașoptist, Mit arhale — mit cultural, Tradiționalism și modernism în începutul secolului XIX**, nu se poate vorbi de o perspectivă unitară asupra literaturii române, de o imagine fluentă și coerentă a ei care să rezulte din paginile acestei cărți.

O trăsătură caracteristică a multor lucrări colective de cultură actuală este contradicția dintre enunțul prefețelor și realitatea propriu-zisă a textelor unde aceste premise nu sînt duse mai departe. Cuvîntul înainte al cărții cuprinde o imagine sugestivă a istoriei literaturii române: „Și, de la Dimitrie Cantemir la Elade Radulescu, la Hozdan Petriceicu Hasdeu, la Titu Maiorescu, la Nicolae Iorga, la Vasile Păvan, la George Călinescu și Tudor Vianu, la Mircea Elade și la noile generații de gânditori, filozofi ai culturii, poeți și esești, cultura românească oferă necontenit imaginea formării umanistice enciclopedice și enciclopedice, semn al unei structuri intelectuale deosebit de complexitate, dar și al unei culturi de sinteză indo-europăeană, aflată la răscrucea interferențelor lumii dăce, bizantine, persane, germanice, păstrîndu-și și regăndindu-și în fiecare confruntare cu cele din afară, print-un răscoace specific, o mai profundă imagine a celor dinaintea, a autenticității și a perfectității sale”. Ceea ce putea fi proiectul înfringutului lumii rămîne însă doar în paginile prefețelor. Acceptarea lui ar fi dus la o altă organizare a cărții. Modelul pare să fie compendiuul călinescian care pleacă de la **Geli** și care acordă o atenție deosebită marilor personalități marilor mari sau de răscruce. Dar deși începe ca și mica istorie literară călinesciană, cu o introducere asupra formelor străvechi ale culturii românești, volumul colectiv scos de Editura Academiei nu acordă decât lui Eminescu un statut de excepție (16 pagini) și, pe treapta a doua, lui Titu Maiorescu (10 pagini). Nici Cantemir, nici Heidegger, nici Hasdeu, nici Iorga, nici George Călinescu, nici Mihail Sadoveanu nu capătă în paginile următoare locul, rolul, semnificația de care vorbește Cuvîntul înainte. Dacă istoria literară există, una din multele posibile, scheletul ordonator care s-o

Istoria literaturii române

— studii —

ISTORIA LITERATURII ROMÂNE

facă să existe este complet absent. Mai bine structurat în prima parte a lucrării firul expunelui se desparte de cit în cit în timp ce contemporaneitatea, deși prezentă în ultimele capitole ca un riu absorbit în nisip, Ambitiile intitulata Istoria a literaturii române conține un simplu șir de tabele de nume și de titluri. Modernitatea și spiritul inovator al literaturii române care ar fi avut aici nevoie de un tratament aplicat și nu atât este expeditiv cu ajutorul unor locuri comune.

Sălbucitunile acestor studii (în fie de erori de informație, fie de preluare a unor locuri comune, fie de neglijare unor perspective noi) asupra temelor atîrse aici, fie de contradicția tipurilor de lectură care sînt și contradicții de metodă, fie de concepțiile diferite asupra fenomenului în studiu cultura și literatura română pe toată întinderea ei.

Capitolul de literatură veche perpetuează câteva erori de informație care se dovedesc și de perspectivă istorică. Se știe astăzi că Dosoftei a plecat de bună voie în Polonia și nu „siliți”, cum stă scris de pildă, în textul pe care-l comentăm. A face din Constantin Cantemir o figură monstruoasă, pe gustul galeriei neinformate, de domn pizmas care ucide savanții, e un act de cruzime și de ignoranță. Intre Cantemir bătrîn și Costințeni a avut loc un conflict politic acut în care vinovăția a fost, neîndoielnic, de partea acestora din urmă. Studiul lui D. Velea asupra lui **Miron Costin** (1973) e un studiu de primă mîna și e inexplicabil cum într-o carte de pretenție a acestei istorii literare sînt ignorate ultimele concluzii ale cercetării. Un loc comun greșit fără verificare este că în toată lumea, dar care nu se susține la lectură atentă a textului maiorescian este acela privind scăderea trebuinței critice. Maiorescu vorbește despre scăderea trebuinței critice generale și nu a criticii în general, cum prefața, fără control, capitolul despre Maiorescu. E suficientă lectură atentă a textului maiorescian pentru a descoperi că el semnalează scăderea criticii generale în fața unei critici de detalii. Adică, excepția este regula și nu invers, cum se afirmă în textul de față. Dacă Maiorescu este un om al Gherei, ceea ce se uită sau se evită. Tot la capitolul **Maiorescu și Junimea** se vorbește de dezvoltarea despre punctul de plecare „netăgăduit” hîngul al esteticii lui Maiorescu ceea ce, după intervenția în discuție a lui Liviu Rusu este

un act de inadvertență științifică. Nu s-a adus nici un contrazicător demostrii lui Liviu Rusu și neînșurarea acestor puncte de vedere într-o lucrare colectivă de tinută obiectivă întră la capitolul libertății de care această istorie literară este plină.

Tipurile de lectură ilustrate în studiul de față ne conțăm realizarea armonia dintre raul, frumoasa și știrea celebrei fabule. Dacă la G. Mihăilă nu poate fi vorba de un text de lectură ci mai curînd de un catalog de literatură, o primă ordine, o logică, simplu repertoriu informativ, în alte cazuri lectura vadește o atitudine precisă. Al. Duță citește de pildă din punctul de vedere al structurii mentale a autorului și fără a conștientiza un amplu circuit informațional de epocă, intern și extern. Această lectură nu exclude judecata de valoare estetică, o acceptă, dar nu-i acordă autenticității și nici un rol decisiv. Alții citează literatura dintr-un prezent către trecut, la modul impresionist, de unde există unele grile exclusiviste.

Capitolul **Poezia interbelică** conține o serie de erori. Deși este integrat un amplu circuit informațional de epocă, intern și extern. Această lectură nu exclude judecata de valoare estetică, o acceptă, dar nu-i acordă autenticității și nici un rol decisiv. Alții citează literatura dintr-un prezent către trecut, la modul impresionist, de unde există unele grile exclusiviste. Capitolul **Poezia interbelică** conține o serie de erori. Deși este integrat un amplu circuit informațional de epocă, intern și extern. Această lectură nu exclude judecata de valoare estetică, o acceptă, dar nu-i acordă autenticității și nici un rol decisiv. Alții citează literatura dintr-un prezent către trecut, la modul impresionist, de unde există unele grile exclusiviste.

În discuție nu sînt preloasele și putinele reușite parțiale ci așa chiar a acestei preluări **Istoria a literaturii române**. Dezideratul cel mai important al ei era convergența opiniilor, o opțiune unică de lucru care s-o susțină de la început la sfîrșit. Că toate unificarea au fost enunțate — o știm din prefață, că ele n-au fost urmate, ne-o arată conținutul cărții. Dar neglijarea lor nu este cel mai grav aspect al compendiuului. Rău este că de la capitol la capitol poziția o alta și că dincolo de incomoditățile inerente absenței unui numitor comun apare obstacolul concepțiilor diametrice. Cititorul începe, de pildă, lectura cărții cu capitolul despre **Puțerile mitului**. În care ideea vechimii culturii noastre a străvechi ei tradiții, este pentru prima dată după G. Călinescu aprofundată în existența. Cea deschide însă capitolul despre pașoptism observă că teza de la care se pleacă este aceea a

unei tradiții culturale deficiente sub anumite unghiuri. E limpede că de-a gîndurile despre **Puțerile mitului** ar fi arătat altfel dacă ar fi fost scrise de aceeași mîna care le-a scris pe cele despre romanism și invers. Buimăceala cititorului însă rămîne: lui li va fi greu să se descurce de la capitol în care cultura românească este investită cu datele marii tradiții. la altul în care nici nu poate fi vorba despre așa ceva. După cum trecerea de la capitolul despre Umanism și Iluminism la cel despre Pașoptism presupune altă contradicție: dacă în primul literatură e înfățișată din punctul de vedere al structurii ei interne, durabile, în cel de al doilea caz elalonul cultural exterior, literatura Occidentului. Pozițiile sînt greu conciliabile și a pretinde, lucru care s-a făcut, că acest breșur istorico-literar are și calitatea liricidității clarității și a autenticității. Eu ce pot fi în cosmosul temut / decit o insulă, / o pasăre cu aripi largi planînd / deasupra unui fluviu ce-amănunț / se scurge în marea / motive principale se reliefează mai greu dintr-un fond insuficient supus selecției. Efectuînd noi (teoretic) această delimitare operativă, obținem o construcție unitară și unitară pe un timbru poetic propriu venit dintr-un sporiu dîneare plin de culoare și pitoresc. Bătălia, această Yennet balcanică, amestec de mahala și cosmopolitism, de patimi arse de soarele cîmpiei și tristeți înecate în valurile turbulente, lumă sălbatică și postalgică, la mijloc de Nor și Sud. („Port cu inima-n catarge / ca în piepturi simazez / stea de un Fanaran rîvnită / la un lacom zădărnici / de mină mă mai pierd aergînd, / asemenea umbrelor prin fluviul secat. // Azi, căruți zeu ofrînd de pîrși să-l aduc, / glasul

Există, mai ales la poezii care publică rar, tentația volumelor largă cuprindere (circa 100 de poeme și mai multe pagini), armă cu două făguri, însă pentru marea majoritate a autorilor, căci multe din ele pot rămîne în sertare sau albumele personale spre folosul tuturor. E explicabilă, de altfel, lipsa acestuia a curajului de a se despărți de stările cuprînse în cuvinte, de a renunța la atitea zile sau nopți de trudă poetică, dar nu e momentul de a deveni sentimental, mai important decît autorul fiind efectul estetic al scrierii sale. Este și cazul cărții // Eu ce pot fi în cosmosul temut / decit o insulă, / o pasăre cu aripi largi planînd / deasupra unui fluviu ce-amănunț / se scurge în marea / motive principale se reliefează mai greu dintr-un fond insuficient supus selecției. Efectuînd noi (teoretic) această delimitare operativă, obținem o construcție unitară și unitară pe un timbru poetic propriu venit dintr-un sporiu dîneare plin de culoare și pitoresc. Bătălia, această Yennet balcanică, amestec de mahala și cosmopolitism, de patimi arse de soarele cîmpiei și tristeți înecate în valurile turbulente, lumă sălbatică și postalgică, la mijloc de Nor și Sud. („Port cu inima-n catarge / ca în piepturi simazez / stea de un Fanaran rîvnită / la un lacom zădărnici / de mină mă mai pierd aergînd, / asemenea umbrelor prin fluviul secat. // Azi, căruți zeu ofrînd de pîrși să-l aduc, / glasul

Mai veche înclinație pentru imaginare a Alexandrei Tărluzi cunoscută se datorează celor două noi romane ale autorei („Anonimul” și „Căminul”) aduse în această ediție. Cele două cărți au un program comun, acela de a restitui jocului și imaginației locului și existenței cotidiană acoperită de stereotipie și banal. Repunerea în drepturi a ficțiunii se produce în spațiul jocului „de-a tericula”, de-a dreptul, de-a viața sau de-a nimicul”. Condiția ludică este legată de „aspiratia spre absolut”, ca justificarea a timpului trăit și a „staturii” literare. Din această perspectivă **Locatarul** este o ficțiune care urmează avaturile lui Alfredo, „locatar” într-o lume aflată sub semnul provizoriului și unde totul se dezgăzde sau se metamorfozează, asupra căreia planează impenetrabilul „marilor demoliș”. În acest teritoriu al ficțiunii, de-a dreptul, înzestrat de obicei cu un nume insolent în context, își caută locul destinat, refugiu, locuință.

Cartea evoluează între derizivitate și tristețe, creația și înfrîngerea, insolită, cu înrudiri în proza lui Boris Vian sau, în alt registru, a lui Bulgakov, fără consistența acestuia din urmă. Instabilitatea lucrurilor este convertită într-o sursă de poezie care s-ar implini dacă nu ar fi subminat de elemente heterodite

M. Unglieanu

Există o criză a criticii?

Urmare din pag. 1

Peihamaliza încearcă, dimpotrivă, să restabilească această legătură, dar pornește și sfîrșește într-un punct fix, hătînd પણ pe loc în psihicul arhăic în care a ancorat. În același mod ca și N. Frye procedează și alți critici contemporani, deșeur, cu particularitățile de rigoare și propunind fiecare o metodă și principii proprii pentru desăgurarea demersului critic: criticile și negînd principiile existente pînă la el, fiecare încearcă să întemeieze o „nouă critică, o ipoteză centrală, un nou mod de abordare a fenomenului artistic.

E posibilă însă găsirea unei asemenea chei explicative neînvînșate seama de faptul că însuși actual critic pornește întodeauna, atunci cînd nu este expresia empirismului sau diletanțismului, de la un fundament teoretic mai larg, de la un cadru conceptual estetic? Intra demersul pe care îl desfășoară criticul și esteticul, văzută ca o disciplină filozofică, nu este

nici o legătură? Criticul își poate exercita cu succes profesia în afara oricărui conceptii mai cuprinzătoare despre artă, despre cei care o produc, despre cei care o receptează și în afara deslăuirii, finalmente, a rosturilor actului de creație în afara legăturii cu viața și cu înțelegerea ei dintr-o perspectivă totalizatoare, adică filozofică? E posibilă o critică care să nu tină seama că arta este, totuși, oricît de sofisticată, am dorii să fim, creată de oameni și de oameni și că, înțeles într-un anumit context, într-un anumit spațiu și timp istoric, care au un anumit gust și sensibilitate, o anumită dezvoltare a capacității de a gândi și care, toate la un loc, sînt determinate istoric? E posibilă o critică pe care să n-o intereseze valoarea, care, neutrală, își propune programatic să nu spună nici da, nici nu?

Se pare că e posibil, din moment ce unii autori, cum sînt cei amintiți, încearcă să ardezeze asemenea tip de critică. Care ar fi însă utilitatea unei asemenea critici?

Inutilitatea ei nu e prefăguită printro-groasă lipească? Căci — și acesta este un adevăr elementar — nu există activitate umană, adică activitate conștientă, care să nu urmărească și un scop. O „critică pentru sine”, ca și o „critică pentru artă” e o contradicție în adjectiv.

A pune problema criticii înseamnă, în fond, a pune și a defini problema artei. Restul înțibia și fundamentul al oricărui act critic este acela de a distinge specificitatea artei de non-artă, adică de a spune de la început: da sau nu. Pentru unii dintre „noi critici”, critica nu trebuie să afirme sau să neghe, aștia sînt aliazele pentru Rola Barthes în **Critica și Adevăr** — „adeverată critică a instituțiilor și a limbajelor nu încearcă să le „judece”, ci să le deosebească, să le neare, să le desfacă”.

Dar poate exista „spirit critic” în afara unei axiologii, în afara stabilirii și distingerea ceea ce e valoros de ceea ce nu este valoros?

În ce măsură mai poate fi vorba de critică și spirit critic atunci cînd menirea lor, fiind aceea de a desface, de a deosebi, renunță la exercitarea funcției lor organizare de afirmare sau negare, de dezvoltare și instituire a valorilor?

1) N. Frye : op. cit. p. 18.
2) Op. cit. p. 6.
3) A. P. Doubravsky : op. cit. p. 273.

viața cărților

poezia

Nostalgii dunărene

străzi proptit în Istru, / peste care matoletii / vin-crai albi în magie ani; // Plect de țară cînd sunase / corul navelor, / și se transpă și azi din stampe, / sprintene, cu lemnul gl. Atmosfera de acurată, cu pinze și catarge răsfrînte în apele fluviului adormit și prolectate pe un fond cu case mici și necăjite, într-o lumina cernută prin praful Bărganului și ceața bălilor, e de fapt, un peisaj balcanic, o evocare melancolică nu atât a spațiului ci a timpului imprecizat în el: „Lășițe sfioase aud / plonjînd într-un lac de lumă, / ori spebe stufărișuri / prin care vinturi subțiri se împiedică // Si tărnușurile tale cu malviniu duloși, / insula mea, pe care și cheșe fecioară / de mină mă mai pierd aergînd, / asemenea umbrelor prin fluviul secat. // Azi, căruți zeu ofrînd de pîrși să-l aduc, / glasul

Umbră fluviului

acelui lumi să-l mai pot auzi, // să retrăiesc dulcele timp ce sună în mine, / ca într-o fantastică simfonie”. Tonalitatea generală e deci elegiacă — evocînd pierdute aduceri-aminte, uneori într-o descriere cu note reporteriști („Sute prin mine / plînsul cetelor de copii neavuți, / descuși, / incuși, / analafetici” etc.), altele cu o durere sălbatică. „O, dar ai asfințit de tot / ca un rug dom Neagu, sedus însă prea ușor de inadecvate formule, N. Grigore Mărgăsanu își exploatează încă insuficient propriul său univers liric, limitat dar cert.

Dan Alexandru Condescu
*) N. Grigore Mărgăsanu : „Umbră fluviului”, Editura „Eminescu”, 1979.

proza

Spațiul ficțiunii

datorate unui gust nu întodeauna fără gres. Problematice existențiale care un caracter expozițiv, constituindu-se ca temă transfigurată numai parțial în simboluri accesibile. Recursul la metaforă nu eliberează întodeauna scrierul Alexandrei Tărluzi de o anumită moralizare discursivă. Personajele fragiliz și hîlare se întîlesc în acest spațiu imaginat în care se oferă spre schimb o mînsă de ceasă cu elaveci, care reușește biruitor să locuri obsedate de problema locului destinat ficțiunii, autotora pune în mișcare un mecanism în care se succed întîmplări fără sens imediat, subumate intențiilor alegorice, desfășurînd un joc al formelor care se substituie, al volumelor labile, al asociațiilor insolite, nu lipsite de un farmec năv: „Interesant este că domnișoara avocat are în frunte două aripi de fluviu și din această cau-

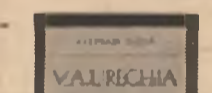
Spațiul ficțiunii

ză mai mult zboară decît merge. Culmea e că și musafirul de lingă ea poartă asemenea aripi. Și spre stuporea tuturor sînt în primul rînd a celor doi logodnici — cei doi, lîundu-se de braț și plînduînd doar cîteva clipe deasupra lor, își la zborul lînd în aer o ușoară diră de pînă sau alt fard, la drept vorbind nici un indiciu”. Imaginea diafană alternează cu scena unor grotesc, într-un flux aleatoriu al evenimentelor, totul dînd naștere unei atmosfere de reverie uenoi euforică, melancolică alături. Discursul întodeauna înțeles pentru a întreprinde ficțiunea, explicitînd prin metafora didactică: „Pentru că locuim într-o lume fragiliză într-o eferență stădă, dar facem parte din marea stercă a eternității, al cărei ochi albastru, aplecat deasupra noastră, ne privește cu lubre și angrijorare, vechind starea de echilibru”. În această carte scrisă cu oarecare poezie și umor,

critica

Redeschiderea unui dosar

Davidescu, Lazăr Săineanu s.a. Trebuie apreciat deci monografia lui Vistian Goia și pentru curajul de a redeschide un dosar critic. Ne aflăm în fața unei revizii complete a creației și activității lui V.A. Urechia Sistem în același timp matorii unei lectii de reabilitare critică, valioasă nu numai prin noile concluzii ori sinteza tinora, de curînd reliefată, ci și prin modul în care creațiilor gîte să oculte prestidigitările comentariului amator de răscruce spectaculoase. Vistian Goia îndepărtă din marea maiorescă a intertextului V.A. Urechia fără să musamalizeze sau să „infrumusețeze” eroiile, scăderile,

Redeschiderea unui dosar

neîmplinirile. Opoziția la îndemînă: victimă-căluș, invingător-învinș și înlocuitor în specu de semnificații cu mult mai larg și prin aceasta mai aproape de adevăr. Anul 1973 nu e doar anul „uciderii” lui V.A. Urechia prin năvălirea lui B. Cămin, ci și anul „rezirii” lui la realitate. Există un sens eminent pozitiv în intervenția lui Maiorescu. Polemică zdrobitoare, fără drept de apel, a fost în esență semnal de alarmă, care l-a obligat pe V.A. Urechia să-și reconșidere și reformuleze activitatea, dintr-o perspectivă critică și constructivă deopotrivă. Istoriul publicist, omul de cultură, profesorul, scriitorul au distigat enorm după acest

dreptul celor două își întredeschise am revenit în totuși meu și de îndată cel mai dulce care s-a auzit cu nemărginită sfială, pierzându-se pe notele unui fierăstrău, iar mai tîrziu pe ale unui pian și toate ajungeau la noi ca și cum s-ar fi produs la o distanță de patruzeci de camere, unei sensibilități noastre înecate în fetuș ca venind printr-un labirint căpușit cu lemn de douglas. N-a trecut nici o lună de la data care și într-o dimineață prietenul s-a ridicat comoleț refcut și m-a rugat să-și solicite un stipendiu pentru a urma cursurile celui mai bun conservator. După tînci ani de studii s-a întors acasă. Primesc săptămînal de la el ilustrate prin care mă anunță că formația sa pătrunde seară de seară, prin cucerirea portarilor, în saloanele setilor de ortopedie și cîntă pînă cînd pacienții adorm. Este convins că oasele nu se pot vindeca decît prin muzică. Îmi scrie că are nevoie de o terapie cu muzică aplicată și autor afectiv. Doctorii sînt conștenți, adaugă el, de repeziciunea cu care bolnavii se îndrăvesc. De teama urmărilor neplăcute, portarii n-au vorbit nimînu despre orchestra prietenului meu. Așază mi-a telefonat că are de gînd să publice chiar un studiu în care să arate că prin muzică pot fi infărtate pînă și oasele moi ale celor născuți astfel.

Prin muzică
Urmare din pag. 1
mănănc, să bei? Vrei să chemăm cîteva fete culte? — N-am mai dormit de mult, răspune el: nu vreau decît să dorm vreo doi-trei ani. — Nu țî-ar strica să dormi măcar două-trei ore. Pînă atunci eu alerg să consult cîteva specialiști și vom hotărî pe urmă ce avem de făcut în privința ta. — Nu se știe încă, zînd și se ridică, a căzut brusc amețit pe canapea. Din ușa l-am întrebat dacă-i place muzica. — Îmi place, dar de departe. M-am întors în mi puțin de două ore încercat ca o albină. Prietenul privea în tavan, misra buzele dar fără glas, și n-a observat că prin ușa din față intrase în cameră dînd stînga și din dreapta componentii a două orchestre municipale. Peste geamul holului am tras greaua perdele vizuale, am aprins vîzoza ascunsă de capacul unei mășute joase, rotunde, înrît o lîngă extraordinară pînă că emana un miros din care lumina difuză, apoi după ce-am trecut prin

Compendiu

Mariana Costescu: „Telex”
Editura Albatros, 1979

Un volum înegal nu propune Mariana Costescu, tentată, ca și în volumul ei anterior **Stigla de demnitate**, de marile valori ale evenimentului biografic. „Telex” s-ar dori o cronică sentimentală a periplului său în țară, în străinătate, în multe cazuri mecanic, înegalitățile devin previzibile, dar nu însumonabile. Capitlul de întîlniri subteranabile adesea asigurarea acestor străbute simbolice care oferă întîmplări dintr-un trecut, transfigurînd în acest fel evenerile își pierd însemnătatea lor intrinsecă, căci asocițiile figurale n-au să reprezinte oareca auzul, tendința polemică rămîne palidă, fiind paralizată de simulacra ale obiectivității („Ciao bella / și le luăm bătă străinilor / Cădea-le-ar tavanul în cap în

Grotta azura / e-au adus cu el magnine de spălat și ne-au luat-o pe Conetta... — Cîntă Conetta). Abia dată cu explorarea confruntării cu o realitate agresivă și o sensibilitate roasă de curiozități pînă la deșgurarea trîrilor, Mariana Costescu își regăsește în original („Buză devinvoatete pețele din memorie / Cu gîri din zăbrele false / lacrimile care nu îndrănesc să dădă / acum, cînd înima în vizuina ei / rîndește prejudecâte teretice / Aș putea umbra cu vîntul încoșă pentru a-și reține surșul dar / sînt omul modern al stîrilor din ziare / Umbra de coloz pînă coloz moștenind noștățile vechi — Nimurii eterne). Atunci elnd „cel mai mare e păcatul de ușurintă” singura atitudine durabilă, împunînd valurile nealterate ale vieții, o constituie afirmarea adevărului înainte de orice. Pe fondul subiectelor pe care el nu poate fi altul decît o exacerbare a relațiilor actele, o critică socială executată cu orice pret, chiar cu același practicăritii unei existențe de „cal troian” („Nu spuneam nimînu cine sînt, / dar sub stelerul de creștere din Via Veneto / există un birou de investigații / Mîntea m-o încheșsem într-o colivie de sîrmă / și o legăsem de un chiparos / Trupul mi l-am dat femeilor aceluia harnice / care luau măsuri și țiau modele / M-au învîtat să mă plîmb măiestru pe prîndă / și să las să-mi cadă mîntia ca o capă de toroșor / din fruntea pînă de gînd dur și mă puș o pălărie de dantele / și să învîtat să mă plîmb fără emeție / astel e a dantele să nu tremure / de furtuna absolut din sufletul meu — Transformarea intelectualului în manechin).

Andrei Roman

Prin muzică

Urmare din pag. 1
mănănc, să bei? Vrei să chemăm cîteva fete culte? — N-am mai dormit de mult, răspune el: nu vreau decît să dorm vreo doi-trei ani. — Nu țî-ar strica să dormi măcar două-trei ore. Pînă atunci eu alerg să consult cîteva specialiști și vom hotărî pe urmă ce avem de făcut în privința ta. — Nu se știe încă, zînd și se ridică, a căzut brusc amețit pe canapea. Din ușa l-am întrebat dacă-i place muzica. — Îmi place, dar de departe. M-am întors în mi puțin de două ore încercat ca o albină. Prietenul privea în tavan, misra buzele dar fără glas, și n-a observat că prin ușa din față intrase în cameră dînd stînga și din dreapta componentii a două orchestre municipale. Peste geamul holului am tras greaua perdele vizuale, am aprins vîzoza ascunsă de capacul unei mășute joase, rotunde, înrît o lîngă extraordinară pînă că emana un miros din care lumina difuză, apoi după ce-am trecut prin

atelier literar postea redacției

IREMIA N.: Cele două „obseși” nu conving, lectura e dificilă, fără prea mare interes, nu te „prinde”, astfel că „bizarul”, „monstruosul”, rămân „deasupra”, vizibile, în lipsa unui alt „plan” care să le cuprindă într-un cod firesc, verosimil (ele amintesc de una din „lumile” lui Wells, dar acolo lucrurile sînt altfel, articulate strict într-o viziune epică mai mult decît vizionară, pasionantă). De reflectat, ca și în „Oglinda”, la legile, limitele, condiția fantastului, „Lanțul”, în afară de câteva momente repetitive interesante (furtuna, bătaia — dar și aici și, în general, e de meditat asupra raportului dintre descriptiv, epicul viu, direct, „diadoc”, etc.), poezia e mult prea lungă, „aventura” cu vază treneză la marginea banalității, „Simbata” e o încercare nereușită, trasă de păr, cu destulă stîngăcie, care ignoră, în mod practic (în ciuda colecției „Elegie”, presia populară, modelului propus) legile și convențiile de bun simț ale poeziei și basmului popular. (Cuvintul „ciudat” — înal, înaltă — e folosit curent prin Ardeal și în alte zone — nielcum pentru „incantate vocale”, ci cu un sens bine definit, același cu al eminescianului înalt).

DAN ANTIM: Cîteva pagini în care „sună” ceva, încă nu destul de ușor și convingător („Obsesii”, „Elegie”). În picul următor, nimic nou.

I. ARDELEANU-POPA: Lurcări serioase și întemeiate (scrierile le confirmă și ea) în care se pot întrezări bune rezultate viitoare. În stadiul de față, caștelul e un timp experimental, cu pagini inegale, dar — cum ziceam — cu perspective reale („Poem de toamnă”, „Fantezie în re minor”).

MENALC NATANAEL: Două proze interesante și bine scrise

(mai bine pusă la punct, „Încăperea”), care atestă neîndoiește înzestrări și perspective. „Ceal” parcă n-are mai trecut pe sub ochi... Îndoițele cu pri-mostruosul, rămân „deasupra”, vizibile, în lipsa unui alt „plan” care să le cuprindă într-un cod firesc, verosimil (ele amintesc de una din „lumile” lui Wells, dar acolo lucrurile sînt altfel, articulate strict într-o viziune epică mai mult decît vizionară, pasionantă). De reflectat, ca și în „Oglinda”, la legile, limitele, condiția fantastului, „Lanțul”, în afară de câteva momente repetitive interesante (furtuna, bătaia — dar și aici și, în general, e de meditat asupra raportului dintre descriptiv, epicul viu, direct, „diadoc”, etc.), poezia e mult prea lungă, „aventura” cu vază treneză la marginea banalității, „Simbata” e o încercare nereușită, trasă de păr, cu destulă stîngăcie, care ignoră, în mod practic (în ciuda colecției „Elegie”, presia populară, modelului propus) legile și convențiile de bun simț ale poeziei și basmului popular. (Cuvintul „ciudat” — înal, înaltă — e folosit curent prin Ardeal și în alte zone — nielcum pentru „incantate vocale”, ci cu un sens bine definit, același cu al eminescianului înalt).

VLADISLAV J.M.: Pagini care înlezesc delicat, într-un decor poetic-sentimental, modernizat, ușor desuet.

O. TĂTARU: Proza se mișcă între reportaj și comentariu livresc-parafrază, neajungînd la implicațiile profunde. Oarecare versuri, în „Parodie”. Versurile, modeste, convenționale.

CONST. BOBOC: Vă mai ră-pundem și de data asta; am mai făcut-o și în nr. 20 din 19 mai, 25 din 23 iunie, 28 din 14 iulie, dar dv. continuați să vă plîngeți că n-ați primit încă un răspuns. Singura explicație ar fi că nu urmăriți revista și n-aveți caz e împede ca nu veți avea niciodată un răspuns (acest nu putem răspunde nimănui!). Cînd vom avea textele dactilografate, e semn (la mîntea coșului!) că nu le-am putut descifra pe cele de mîna. Si în ultimul dv. piele sint tot lucruri slabe, naive, stîngace.

MARGARETA M.: Vă mulțumim pentru lungă scrisoare și vă răminem îndatorat pentru măgulitoarele aprecieri și simpatimile. Ați reușit, într-adevăr, cit se poate de bine să ne strîniți curiozitatea alt pentru fragmentele pregătite cit și pentru așa-zisa „pradă” a „proverbiale” noastre ironice (care s-au preferat din păcate, a neapăsătoare „abilitate” — cum ziceți). Ne puteți trimite, deci, paginile în cauză — vă făgăduim să suspendăm „proverbiale” de care vă temeți (nu știam rîsc război-

du-vă, acela de a afla adevărul despre ele...).

GELU FULGA: Aștept promițătoare, în pagini „Durec”, „Departee de cer”, „Sentiment”, „O perspectivă”, deși primejdiile unui exces metaforic nu sint de neglijat. Să vedem, în continuare.

DAN ELIAS: Printre versificări îngrijite, dar relativ comune, convenționale, cîteva pagini demne de interes și speranță („Căpătulă”, „Băitutul”).

M. Sima B., Iulian Olteanu, Sandu Petruțel, Ion Diaconu (București), N.I.S., Ștefan Mălăeș, M. Grigore, G. Căpraru, Adăman C. Berle, Vezen I. Măcavel, M.D. Creek, Demetriu Riș, Vasile Cărmădaru, Eugen Fabian, Laura, M. Paravan, Corina Rujan, Ion Gaghiș, Gr. S. Lemnar, Lorelei, Maria Hamza, Virginia, Bogi Dumitrescu, Ion Ștăin de Săpina, Nica Alfoarei, Alex. Drumeș, Ioan I. Dumitru, Fatma S., E. Wolf, Dares, Mariana Pașcu, Dumitru Antonescu, Codru I. Nela, Diana, Alex. Mălinescu, G.M. Darie, Corneliu Iacș, I.M. Măgureanu, Emilia Tismănar, H. Ștefănescu, Arțon, Marian M. Costel Befe, Veronica Crăciunescu, I. Fraș, Al. Enge, Iopșa Alexandru, Andy Williams, E. St. Berb, Magdi, N.D. Mărgineanu, Antonia Almarin, Ofelia M. C. Alexa, N.D. Sibăstru, D.T. Clăeșșu, Paul F. gurescu, Lucia Eftem, Mihaela Făgăș, E. Beșbes, Demetrescu, Victoria, Gita M. Eda, G. Dava Udrea, L.N. Cămpăreș, Iana Oprea, Dumitru Gheorghiu, Mihaela Petrescu, Maria Ștefănescu, Clăudia Ionescu, Ion Căderescu, Dora Tiner, Lucian de nivel...

Gea Dumitrescu
N.E. Ștefănescu
TEODOR ROSU
ADRIAN ALUI GHEORGHE
G. M. BUCOVICIOR

Obiecte pierdute

După orice petrecere prietenii își uita la mine
Prin culturi îmi singurează țepile în acele
și lacrima lăunșă a rămas să se evapore pe o
(stăpîni el mai are ocașă o mulțime!)
Pe covor sint petice de prietenie
pe abraz și-a uitat cîineva părerea unui
sărut.
În urechi îmi infirzie risul imbecil și abronic,
niște baloane de sôpun mai atîrnă la ferestre
și adierea le sparge unul după altul
(cineva grăbit și sigur
le lansează acum în altă parte...)
Generosul mi-a lăsat nasturele lui cel mai
bun.
Și uite-șo, strîngînd de zor,
constat că cineva și-a uitat un petic de
care s-a lipit atît de tare de al meu
încît epuizată închid ochii
și visez ca un prunc
în secolul insomniei.

Suflu tomatic

Nămeți! de-azur nu ogîndește fluvii
Căci cerul însuși este prins în jocul
Oglinzilor ce frunze rugini orcăt.
E aniversarea toamnei și culoarea
Șompaniei, trăind viscos în frunze,
Iși spune toaștu-n note de lăună.
Elonul frunzelor către roșu suie
Și, temperat de blînde roze,
Cernute prin văzduhul prins în hără
Miresmelor amare de gutuie.

Încălzitul minilor

Vreau să vorbesc acum
cu pădurea,
să-i spun
că am văzut securoa
grozav de grăbită
și mă gîndesc
să nu fie pornită
din nou spre ea.
Căștelul de cum l-lea vedea
nu se mai apăsese,
am legat securoa la ochi
dar tot o nimerise.
Doi copaci
să întîndă mîinile înalte,
umbra pădurii
să scoată securii un dînt,
cocașă să i se facă așchii mîruntă
bine de loc.
Copacii bătrîni
să-și încălzească mîinile deasupra.

NONA TROC

MIRELA CRISTOFAN

larba de-acasă

Aici iarba se-șterne în valuri
de un verde cur
relate maliciale de vînt mă spîd
de tristețe și vise
mă spîd de urf
curul cristalizează în spice
trece gura ca amintirea
unei tinereți îrosite
printre moai nemachați
lepele aripi
de fluturi albi
eu aștept
descrie iubita mi-a trimis
scrisoare înlăcrimată
de la oraș...
Aici este vînt
rafele de vînt
mîngîie cada pînului
în amurg
eu aștept
vulnerabila mea
noaple
răstesc:
oricîtă negură ar fi
să mă-nconjoare
oricîtă tăcere.
Aici iarba se-șterne în valuri
de un verde cur
relate maliciale de vînt mă spîd
de tristețe și vise
mă spîd de urf
curul cristalizează în spice
trece gura ca amintirea
unei tinereți îrosite
printre moai nemachați
lepele aripi
de fluturi albi
eu aștept
descrie iubita mi-a trimis
scrisoare înlăcrimată
de la oraș...
Aici este vînt
rafele de vînt
mîngîie cada pînului
în amurg
eu aștept
vulnerabila mea
noaple
răstesc:
oricîtă negură ar fi
să mă-nconjoare
oricîtă tăcere.
Aici iarba se-șterne în valuri
de un verde cur
relate maliciale de vînt mă spîd
de tristețe și vise
mă spîd de urf
curul cristalizează în spice
trece gura ca amintirea
unei tinereți îrosite
printre moai nemachați
lepele aripi
de fluturi albi
eu aștept
descrie iubita mi-a trimis
scrisoare înlăcrimată
de la oraș...
Aici este vînt
rafele de vînt
mîngîie cada pînului
în amurg
eu aștept
vulnerabila mea
noaple
răstesc:
oricîtă negură ar fi
să mă-nconjoare
oricîtă tăcere.

TEODOR ROSU
ADRIAN ALUI GHEORGHE
G. M. BUCOVICIOR

În groapa cu lei

Eu nu fac parte din șleahă celor hotărîți
și dispute femeia dispusă
să se vîndă
(prin urmare nu veți duca voi cu mîinile mele
pusca la ochi,
nici nu vă puteți plîci cu amintirile mele
soldații)
slujindu-vă de diferența de preț
cu care vă plătiți loșitatea,
de apartamentele cu gust îndoielnic
unde forle-mi sugerează să respir
doar aerul (sugestiv) dintra toaletă
în camera de dormit
cu nu-mi incui usa să deslesc cu limba
caștelul din perete:
nu mă sînjesc de intineric cu abilitatea
pisicii,
nu cînt s-ocopăr explozie ferice din lună,
ocul de flutur din creierul robotului
computerizat:
nu-mi pînă sere pe rîni,
să vă conving că pretenții consecința
distracțiilor efective:
ridic în scobit în groapa cu lei:
care mă împoră să-i scot din încălțură
bostea curată.

TEODOR ROSU
ADRIAN ALUI GHEORGHE
G. M. BUCOVICIOR

Despre traduceri

Urmare din pag. 1
anului 1972 — sîmbăritarea cu mai multe ecouri
europene și în general în lume, dar pasaje de
toate la po. a traducătorului naționali lui
Dimitrie Casteln. Altul spațiu pe care valorile
sîmbite de „Dictionarul etimologic” Dumitru
Popo contra Dumitrie Cantemir.
S. I. În felul în care prezentăm acum „Dicle-
narul cronologic” înregistrăm la literatura de
azi nu puține lucrări minore, efemere care nu
se pot constitui, în nici un caz, în evenimente
(aparții, momente), demne de a da într-o con-
vorbire generală a literaturii române contem-
porane.
S. I. 1. Cum însă, o asemenea lucrare se îm-
pune a fi menținută pe șantier — și, deci, re-
lucată peste cîțiva ani — sintem convingți că, la
următoarea ediție, ea va fi patronată de princi-
palii noștri de literatură și de o selecție multă mai
puțină, sperăm astfel să fie înălțurate în vînt
datele eronate, precare, altele de-a dreptul inu-
tile, pentru a nu mai vorbi de formulările școl-
ărești, hibride care sint departe de a susține
autoritatea științifică a unei astfel de întreprin-
deri. După cum reiese din seria multor auto-
critici, Ion Oprisan este un diligent filologist;
în această calitate s-a ocupat tocmal de litera-
tură contemporană asupra căreia se comit nu
puține judecăți de o remarcabilă mediocritate?
Astfel, afirm că Raonescu cultivă „claudul îm-
pins pînă la straniu” (p. 592) — Gellu Naum
semnează în volumul Copacul-animat versuri
„de inspirație diversă” (sic!) (p. 653) s.a.m.d.
10. Credem totodată că autorii, editura, inclu-
siv coordonarea lexicografică, vor medita asupra
lacunelor relevate mai sus și cite vor mai fi
— cu profit de perspectivă — semnalate de re-
cenzenții lucrării.
Spunînd acestea, nu uităm nici a clipă —
avînd în vedere unele opere de acest gen deli-
cate altor literaturii — că un Dictionar cronologic
trebuie să dateze mișcarea, evoluția, dar să
nu ignore arătatul și ocazia sintezei. Un dicle-
nar străin, chiar un specialist să zicem în do-
menii literaturii comparate, ar trebui să aște-
ce, în România, a existat una din cele mai pu-
ternice și polemice școli de opinie în jurul spe-
cificului național. Nu este suficient să punem
cronologic în mișcare pe „fili și nuni” —
Dacia literară, C. Dobrogeanu-Gherea, T. Ma-
iorescu, Lovinescu, Ibrăileanu etc., dar să glo-
săm conceptual aparte, pentru ca acesta să poată
fi descoperit și urmărit într-o înălțare dialecti-
că, prin feed-back. Faptul ne miră cu atît mai
mult cu cît unul din coordonatori (Al. Bîmba) a
fost — în ciuda lumestor patimi confratone ce
nu o dată l-au... animat — unul din compara-
tistiștii noștri de valoare.
Iată încă un exemplu de viziune parentală și
(supra) unui edificiu, în genere util, masiv, dar
care suferă grav, chiar la o analiză sumară, în
multe din încheieturile interioare.
Frată! În prima parte a articolului din nr.
trecut semnalăm, pe lîngă repetarea unor nume
din final și următoarele greșeli tipografice. Se
va citi Adriana (în loc de Adrian) Mileșcu și
Pius Servien (în loc de Severin).

Constantin Berdiță: „Iescan”

Pămîntul Patriei ca testament

Urmare din pag. 1
partea de înmărmurire românească... Dar mai pre-
să de toate, nu uitați că ne gresărit pe mar-
mure lărmă din curtea casei părintești... Aces-
ta este, în limi mari, testamentul pe care, fie-
care cu rîndărită dragă, l-a lăsat țării și ne-
părilor. Povestea mi-a fost dată s-a scutit din
gura unor români canadieni care ne-au vizitat
țara în această vară. Pe lîngă cele necesare că-
lătoriei, în gemantanele mari, trase pe roțile,
mulți dintre ei purtau sacotele din plastic cu un
conținut negru-cafeniu, zahărit... Pămîntul
țara pămînt, îmi va fi explicat cel numit Emi-
lian Petrică, din orașul Regina, provincia Sas-
katchewan, în vîrstă de 73 de ani și semănînd
în vorbă și la stăruie un lertat bunice al meu.
Pămînt din satul mamei Bălăceanu, din curtea
cuplărilor dumșale... Mama și tata erau foști dîș
peste Ocean în vapoare de vite, prinzîndu-și ho-
dina acolo unde a fost să-și facă un rost, în
imensitatea cîmpurilor canadiene. Nădejdea în-
ținerii le-a rămas în mine și în fiul meu, Dan,
ca rîndărită în această extraordinară vizită
prin România. Ei, sîmăniți, n-au avut parte de

TEODOR ROSU
ADRIAN ALUI GHEORGHE
G. M. BUCOVICIOR

Addenda la Dictionarul cronologic al literaturii române

Urmare din pag. 1
● La p. 468, noulă Recordul este atribuit lui
Tudor Vornice și nu lui Tiberiu Vornice;
● Sorin Mărculescu a scris Cartea anșilor și
nu mîncîștur (p. 68); probabil greșeala de
tipar);
● Petru Poantă (vezi p. 772) este înregistrat
dear cu volumul Radiografi, uitîndu-se că
aceu lui monografic despre Coșbuc propune
o nouă interpretare a poeziei;
● Franz Siska și n-are Erich Stark — așa cum
apare grafiat la Indice (p. 851) și încă o dată în
cuprînsul lucrării, la p. 684;
● La p. 349 — ca și la Indice (p. 834) — se
scrie Anne și nu Anna — de Noailles. Să fie tot
o greșeală de tipar? Și tot la această pagină,
Carmen, Maria Verze, A. Ștefănescu, Gheorghe
Tologie a literaturii române. E tot ce s-a putut
spune într-un Dictionar cronologic despre
această valoroasă poeză de origine română, care
a devenit peste cîțiva ani membră a Academiei
Regale a Belgiei și căreia Jean Cocteau i-a de-
dicat o carte („La Comtesse de Noailles ou le
non”).
7. Am lăsat anume, pentru final, o serie de
erori de viziune sau, cum să le spunem, de con-
cepție structurală a lucrării.
O primă remarcă vizivă a dispoziției surprin-
zătoare: literatură română de la origini pînă în
1944 dispune de 421 de pagini, iar perioada
1944—1978 ocupă — dacă scădem Indicele și Bi-
bliografia generală — 356 pagini. Pe de altă
parte — fapt semnalat pe drept și de alți con-
traști — perioada literară 1920—1944, atît de bogată
în date, evenimente, momente de apărare im-
portantă a marilor moderni, de proliferarea
unor curente literare, este înregistrată cu o re-
gretabilă superficialitate.
Se știe apoi — lucrul nu poate fi negat — că
există o laborioasă activitate de cercetare știin-
țifică în cadrul Institutului „G. Călinescu”, ini-
țiator și semnatar colectiv sau parțial al multor
lucrări importante și valoroase. Alte cercetări
sînt semate, individual — adică, pe cont pro-
priu — de membrii acestui colectiv de cercetare
dintre care unul și-au făcut un prestigiu („Paul
Coculescu, Maria Verze, A. Ștefănescu, Gheorghe
Tologie...”). Dar este această „dubă” activitate
egală ori superioară întregului cîmp al cerceta-
rii literare românești de istorie și critică lite-
rară, de estetică și stilistică, de axiologie este-
tică, de sociologia literaturii? În orice caz, re-
centul DICTIONAR CRONOLIC lăsa asupra
cîmpului această impresie, pe cit de neadver-
fată, tot pe atît de nădușitor, pentru marea
masă a cititorilor de literă care fac azi cere-
tarea, în diverse domenii ale literaturii, ale lit-
eraturii române.
Să se remarce, de pildă, că — așa cum reiese
din DICTIONAR — ORICE studiu, articol, pre-
față, antologie de texte și de studii sau ediție
(critică) aparținînd cercetătorilor Institutului —
au fost bibliografiate cu o minuțioasă, de data
aceasta, exhaustivă, I. Oprisan se autolează
ca redactor al DICTIONAR CRONOLIC lași asupra
1944—1978) de 12 ori, urmat de Stancu Ilin
(6 ori), Mihai Vornice (fără nici o carte — de
3 ori), Stan Velea (de 4 ori), Roxana Sorescu,
Mihai Moraru, Vasile Marian, Eugenia Opreșcu, Gh.
Ceaușescu, Ileana Verze, Dorina Grăsoiu, lexi-
cografii o dată sau de cîte 2—3 ori fiecare. Une-
este obiectivitatea cercetării științifice dacă,
de pildă, ROMUL MUNTEANU este menționat
o dată, la p. 700, între cei ce au înființat Cahiers
roumains d'Études littéraires, fiindu-i cu o trăs-
ătură de conde, ignorată întreaga activitate?
În acest caz o corectură absolută a altelor.
Astfel, Ion Ionescu este menționat doar cu o carte
și cu o postfață la volumul Postume de T. Vianu
în timp ce Vasile Băran și Nicuță Tănase sint în-
dexați de 13 și respectiv de 8 ori. Pe de altă
parte, de ce este important să afirm data naș-
terii lui Vasile Băran de două ori — o dată,
din Indicele de nume și, mai apoi, din cuprînsul
lucrării; vezi p. 350 — iar a lui Ion Pascani —
el fiind numai unul din mulți utați în acest
fel — nu?
Alte omisiune: afirm că, în anul 1940, s-a nă-
scut — între alții — în Cluj-Gheorgheni. Poate
bine, cum să zicem. Dar nu era... cel puțin la
fel de important, să se ștosească faptul că
România Română a sîrbăritat într-o ședință aparte
centenarul odeli Anul 1840 de Grigore Alexan-
drescu?
Nu sînt citit ani se va fi lucrat la acest
Dictionar, dar sînt citite și înmărmurite eforturi
serioase; pe lîngă aceste eforturi importante,
alte citeva în plus — de obiectivitate și modeste
și chiar de o mai dreptă și mai democratică
informare — ar fi fost cu totul binevenite, spori-
rînd autoritatea cărții.
8. Dacă s-a acordat un spațiu — după opinia
noastră — excesiv de generos literaturii contem-
porane, trebuie mai întîi ca întregul colectiv
inclusiv și, în primul rînd, coordonatorii), să se
pună de acord asupra unor principii, să cîntă-
rească atent ceea ce datează cu adevărat în
agenda actuală a literurii românești, lăla, în te-
meiul acestor principii, care anume? ce
putem afla ca dată, semnificant, între altele,
ale anului literar 1968: — „Apare la Oradea sub
egida Casei Creației populare a jud. Bihor, cu-
legerea de „poezii populare” Folelor din Bihor
realizată de Dumitru Poni” (p. 820) — „...”,
nu vom găsi niciieri în Dictionar — în agenda

TEODOR ROSU
ADRIAN ALUI GHEORGHE
G. M. BUCOVICIOR

„În vaduri ape repezi curg..”

Urmare din pag. 1
mei care este maghiara, Valea Vinului se zice
Bucureșc.
Demul, numai boierii veneau aici, în vilegiatură.
Acum însă, e o seară catifelată, o unul
sfîrșit de vară... În jurul nostru visez brăde-
tari, izvoare piraie. Departee, sus, în Valea
Măriei zbucnesc din adîncuri, bolborosind, apa
conștientă Mare într-o latură se privesc în loc,
peritului apume. Firul Borcutului, în sealații,
Firul Rosu, cîntă la orga lui de steleturi —
iar în fața vîlei, la piciorule noastre, bate Jlo-
pole de piatră Piriul Minei... Al zice că asti la
mare, printre talazuri, Peetul Lucian Dumitrescu
din București leagă amicitia cu Mărkli
Zoltan, din poezia căntău tradus, care vreo
douăzeci de ani, cu ajutorul cumnatului său
Emil Giurgiuca, poetul, profesor adîncioră la
colegiul din Aiud... Anșoara Bîrzeanu (acestei
care ne poartă de grijă ca funcționară a Uniu-
nii) stă de vorbă cu nevestele noastre. Iar
„Coana Tezeș” îngurul nostru pășitor, are grijă
să se aghîntăscă sosele cu butucii, ca să nu ne
fie frig la noapte, în odăile noastre...
A doua zi dimineața, facem o plimbare. E o
dumnică veritabilă, totul strălucete în soare,
cîștilele sint de un verde atît de proaspăt ca
și cum ar fi fost revopsite chiar astă-noapte.
Înțîmîm un om îmbrăcat în dîc și cîme de
cauciu; ține drumul domel în sus, poartă secure
și e urmat de un cîine flocoș. Îi dăm binele și
un timp, mergem cu el. A țieră la lemne, în pă-
dure: acum-a-i vremea, cînd iarna vine de
împururi prin părțile astea, zăpada de doi metri
trăiește totul; numai drumul către mîna este
practicabil cîci îl bat de dimineață pînă seara
cîmioanele cu minereu, ducînd comora Rum-
nitor la stațiunea de flotare din apropiata Rodnă.
Tovarășul nostru de drum se numește Nagy Janos,
e miner și s-a statornicit la Valea Vinului

TEODOR ROSU
ADRIAN ALUI GHEORGHE
G. M. BUCOVICIOR

Opțiuni

Urmare din pag. 1
dorese să o slujească și să o aprofundeze. Și,
ca un crez, tinerii, prin opțiunea meseriei ale-
se, răspund cu acțiunile celor șase de pro-
ședinte țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, îm-
plicîndu-se nemijlocit și cu responsabilitate da-
torice profesionale: „Care cum s-ar simți un
popor care nu și-a cunoscut trectul, nu și-a
cunoscut istoria, nu ar pretul și nu ar cîntă-
turi înfr-o singură familie... aceea a iubitor-
rilor istoriei României. Iar dacă fi zărești pe cu-
lăre de ce noi avem datoria să cunoaștem, să
studiem trectul de luptă al poporului nostru.
Avem un trectu cu care ne putem mîndri”. Sub
semnul acestor adevăruri, din dorința de a le
găsi ecou și aici pe pămîntul Transilvaniei atît
de bogat în vestigii de istorie multiseclară, am
cautat ca, odată intrată în sălile Facultății de
istorie sau ale Muzeului de istorie și arheologie
din Cluj-Napoca să aflui cite ceva din taina
opiniilor studenților de la istorie, apelînd la
aprinții eltorva profesori de specialitate. Aici
la Muzeu, căutîndu-și pe conf. dr. Hadrian Dal-
coviciu, am aflat că tocmal ținea un seminar cu
studentii anului I. Auzeam glasul unei studente,
apoi, continuînd să ascult dincolo de via anti-
teatrală descîntat trînturi din răspunsul altui
student, și, la urmă, glasul ondulat, impunător,
de orator, al profesorului Dalcoviciu care în-
cheia seminarul. Era după ora opt seara. Tema
seminarului o aflui chiar de la profesor: Ori-
ginele statului dac.

Teodora deschisă apare... Burkus. După el, cu
secură mîră, răpășă, Nagy Janos. Ne sa-
luta cu o niște vînti cîntîșine, pofîndu-ne
înapoi în casă. A cumpărat-o de vreo zece ani
și mai bine, apoi și-a pus la punct interiorul.
De zîrind a „făcut-o” și pe dinătară, a dat ză-
grăveală nouă și-acum pune geamuri la verandă.
Biblioteca e a țării; decorațiile le-a primit el,
minerul frunșă, în decursul anilor...
Între timp, dă și nevastă-sa pe-acasă, ne face
e cafea și stăm la tîlțas, în patru. Jolan ne
mărturisește că ar vrea o slujbă permanentă.
O-ntr-o ce nevoie mai are ea de slujbă, și o
casa ca asta și cu tot ce trebuie într-insa. Da,
zice, dar să stai singură acasă, țoară iarna, cu
mîinile-n stînci și stîlțu de lăună, pînă-ți vine
bîrbatul din mîna lui, ea nu-î capabilă de
așa ceva. Poate o ajutăm noi să-și găsească ceva
permanent, de vreme ce sintem „din presă”.
A doua zi — luni — la Bistrița îl caut pe
tovarășul Mihai Merina, înărmul prim-secretar al
comitetului județean de partid. Vreau să-î cer
un interviu, dar mă rogă să-l amin o lună,
cîci peste douăzeci și patru de ore participă la
o importantă consfățuire la București și trebuie
să se pregătească, bineînțeles. Dar — cum stăm la
o cafea, îl spun se-o țoare pe Nagy Jolan. E în-
formal — au fost țela la el cîteva neveste de
miner din Valea Vinului să-î ceară de lucru.
Primul secretar îl are țarta Juletului, pînă de
figuri și cifre în diferite curduri. Cea roșie mar-
chează noile uzine care sint a se înființa con-
form directivei Congresului al XII-lea, Rodna —
afiată la numai cîteva kilometri de Valea Vi-
nului — a primit și ea un punct roșu, cu cifra
331. Sa va construi acolo o fabrică textilă iar
cîtra marcează numărul noilor locuri de muncă.
Deîndată ce se termină construcția, nevestele
minerilor vor avea și ele de lucru.
Așadar, fie amora un mesaj pentru Nagy Jolan
la numărul 16 din Valea Vinului. Apropoiatul
Congres al Partidului Comunist Român — Con-
gresul al XII-lea — va soluționa și problema ei.
În românește de Gelu Păteanu

TEODOR ROSU
ADRIAN ALUI GHEORGHE
G. M. BUCOVICIOR

AL VIII-lea FESTIVAL INTERNAȚIONAL

George Enescu

ROBERTO BENZI:

«Prin muncă totul este periclitabil, chiar și în muzică»

Din 1961 începe dirijorul ROBERTO BENZI ne-a abilitat cu prezenta sa în peisajul muzical al Bucureștiului...

VIKTOR TRETIAKOV:

«Mă bucură arta muzicienilor români»

Reținerea melomanilor din țara noastră cu violoncelul este Victor Tretiakov...

reper

Induioșătorul Rocambole

Avem oare vreo îndreptățire să comemorăm una dintre modestele alcătuirii ale vicinelui Pierre Alexis Fonson...

Între lectură năvală și cea avizată nu există o linie de demarcație atât de netă pe cât s-ar putea crede...

Să meditam puțin la natura acestor atracții, despre care îndrăznim să afirmăm că este încontestabilă...

Voicu Bugariu

*) Ponsou du Terrail: «Fania spinzuratului», vol. I și II, traducere de Nicol Arsenescu-Costinescu, Editura «Cartea Românească», 1973.

DAN GRIGORE:

«Confirmarea și reconfirmarea valorii artistice: lată condiția vieții noastre profesionale»

«Arthur Rubinsteim, rațional-elegantul Maurice Pollini, cultivat-sensibilul Murray Perahia, virtuozul lipsit de patetism Garrick Olson...

Prezența mea în Festival a însemnat, dincolo de răspunderea ce-mi revine viziv și de ocazională, valorificarea unei investiții făcute de multă vreme de oamenii care m-au crescut...

Un afiș din Belgia vă anunță astăzi concertul: «Unul din cei mai mari pianisti ai actualii generații din țările socialiste»...

«Un general, în Occident se vine cu multă încredere la concertul unui artist dintr-o țară socialistă»...

De ce? Pentru că acolo se știe că într-o țară socialistă există în asemenea cazuri, dar eu pot să fac din aceasta o problemă...

Verhilt-se despre condiția de viață: de vedetă internațională, să nu se temea în acest caz de revulție prea mare.

No-m-am considerat și nici nu mă voi considera vreodată o vedetă. Știu că obligații de vedetă există în asemenea cazuri, dar eu pot să fac din aceasta o problemă...

Opined memorabile de Corina Jiva Andreescu

Silvia Zabarcenco

CULTURA ROMÂNEASCĂ ÎN LUME

ISTORIA POPORULUI ROMÂNESC este în Libanona, într-un țară de 500 de exemplare, fiind tipărită de Editura «Cartea Românească»...

IN ESTERUL PORTUGUEZA «AERIDA» de Libanona a apărut traducerea în portugheză a romanului «Aerida»...

IN ESTERUL PORTUGUEZA «AERIDA» de Libanona a apărut traducerea în portugheză a romanului «Aerida»...

REVISTA STRĂINĂ

ANTROPOLOGIA continuă să fie un domeniu de interes major între științe. Din școala lui Lévi-Strauss face parte și cel doi autori ai lucrării «Funcțiunea simbolică»...

MEDIAȚIA DE AUR EUROPEANĂ pentru protecția monumentelor culturale pe anul 1976, decretată de către Consiliul de Supraveghere al Premiului european pentru protecția monumentelor...

EXPERIMENT poezie interesant încearcă Robert Vignoux în volumul «Bucolică», urmat de Rieglac, omagiu la adresa animalului sacru...

UN ROMAN POLITIST de formulă cu totul actuală este publicat sub pseudonimul John Lucifles sub care se ascund de fapt doi autori: Herbert Buchholz și Clifford Irving...

acest roman care nu lasă nici o urmă de rău, nici erorii săi, că și cititorilor spunea un criticar.

UN INTERESANT ROMAN publicat în România, «Măsurarea simonilor», însoțită de o serie de articole de mare actualitate...

STUDIILE ISTORICE publicate în bibliotecă specializată a Editurii Gallimard suferă de ultimul timp un succes însemnat...

CEL DE AL DOILEA CONGRES DE EGIPTOLOGIE a avut loc la Grenoble. Reunirea consacrată civilizată și culturii Egiptului antic...

OPERA SCRITORILOR BRONTE a fost în atenția cititorilor și a publicului larg. André Tchindin a editat în România, în limba română, opera completă a scriitorilor...

Despre poezia chineză a secolului XX cu poetul Zang Kejia

Poetul Zang Kejia are 74 de ani. Este unul dintre cei mai reprezentativi și mai fecunzi poeți ai Chinei secolului XX.

Muli simțăm tovarășe Zang Kejia, cred că nu greșesc când afirm că în România este mai puțin cunoscută poezia modernă a Chinei decât cea clasică...

Cu puțin înainte de declanșarea «Mășcii de la 4 Mai», datorită vitorului stăruie de gândire nouă, poezii Chinei au revoluționat și ei creația poetică...

Care ar fi caracteristicile și orientările poeziei chineze înainte de eliberare? Nu puteți da nume reprezentative?

De la «Mășcarea de la 4 Mai» și până în 1949, în momentul eliberării țării, sînt exact 30 de ani. În aceste trei decenii China a cunoscut dezordinea și dominația militaristă...

lucru fiind una din limitele creației mele pe aceste teme. În 1923 am intrat la «Școala normală nr. 1» a provinciei Shandong...

Tipătul vieții

Ucă în slăvi și coboară. Această chemare a negustorului - Un simbol poetic fluturând în aer, Măsurînd zorii fără fund.

Înima leneșă din buclă. V-o alfa o simă calmă de poezie? Nu - Acesta este tipătul vieții! Un sunet, o gură de singe Culemînd înimă acestei nopți.

1934

Marea

Din văduhul de azur. T-om văzut culoarea; Briza sîsî în valuri. M-ă o-ăș mîncî în cerul; M-ă o-ăș cîntî în tîmple; T-reat, în neclea adîncă; M-ă ajuns pînă la urechi respirație pe profundă.

1956

Lacul spre soare

Sălbăticul, întinsul lac bătrîn e; Cu mîlă opa rară se contînd; Măsură mîna soare a lui undă - Perene ierburî sînt de aur grîne.

1975

de atunci se mai numește încă Beijing. Am lucrat la «Universitatea Huabei»...

Există o generație tînără în China din anul 1973. Ce ne puteți spune despre mai tînărul poezii?

După eliberare s-au remarcat foarte mulți tînari poeți. Cum ar fi: Lu Ying, Yan Chen, Liang Shanguan...

M-am născut în 1905. În județul Zhucheng din partea peninsulară a provinciei Shandong...

Există o generație tînără în China din anul 1973. Ce ne puteți spune despre mai tînărul poezii?

Constantin Lupeanu

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Redactor șef: Nicolae Dragoș, Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct), Teodor Băls (secretar responsabil de redacție)

REDACȚIA: București, Piața Școlii Nr. 1. Tel. 17 32 09. ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei Nr. 115, tel. 50 74 96. ABONAMENTELE: 3 luni - 13 lei; 6 luni - 26 lei; 1 an - 52 lei. Tiparul executat la: COMBINATUL POLIGRAFIC «CASA ȘCINTEI». Paginător Dobro Marjan